

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΝΟΤΗΤΩΝ Δ' ΤΑΞΗΣ – ΕΝΟΤΗΤΑ 1

ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

«Στην Κύπρο για διακοπές»

ΤΟΠΟΣ

Η Κύπρος

ΠΡΟ-ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

1. Σενάριο και Γεωγραφικό Ερώτημα προς διερεύνηση:
«Ο Αντρέας είναι δέκα χρόνων, κάτοικος Λονδίνου στο Ηνωμένο Βασίλειο και προγραμματίζει να έρθει στην Κύπρο με τους γονείς του, για να περάσει τις καλοκαιρινές του διακοπές, μαζί με τα ξαδέλφια του που κατοικούν μόνιμα εδώ. Για τις διακοπές του έχει στη διάθεσή του μόνο δέκα ημέρες. Μελετά διάφορες πληροφορίες για το νησί μας. Πρώτα απ' όλα ερευνά να μάθει από πού θα αφιχθεί στην Κύπρο και μετά μαθαίνει για τις πόλεις που θα ήθελε να επισκεφθεί. Ο Αντρέας επικοινωνεί με τα ξαδέλφια του στην Κύπρο και αυτά αρχίζουν να συλλέγουν πληροφορίες για το πρόγραμμα των διακοπών τους στην Κύπρο, για να του τις στείλουν.»

Ερώτημα: «Τι πληροφορίες θα χρειαστεί να βρουν τα ξαδέλφια, ώστε να οργανώσουν τις διακοπές του Αντρέα;».
2. Επαφή των παιδιών με τις γραμμές διαχωρισμού στην Κύπρο, λόγω της τουρκικής εισβολής και κατοχής, καθώς και με τα νόμιμα σημεία εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία (Διεθνή Αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου, κλειστό Διεθνές Αεροδρόμιο Λευκωσίας)
3. Χρήση των τεσσάρων δευτερεύουσων κατευθύνσεων του ορίζοντα (βορειοανατολικά, βορειοδυτικά, νοτιοανατολικά, νοτιοδυτικά)
4. Επαφή των παιδιών με τη χαρτογραφία: ερμηνεία φυσικού χάρτη, συμπλήρωση βουβού χάρτη

ΠΡΟ-ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων

Τα παιδιά:

- να αναγνωρίζουν τις τέσσερις κατευθύνσεις του ορίζοντα σε χάρτη και στον πραγματικό χώρο.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή (παρέχονται): πέντε παρουσιάσεις PowerPoint, βίντεο, τετράδιο, Φύλλα Εργασίας
2. Εκτύπωση από την ιστοσελίδα: αστέρια κύριων και δευτερεύουσων κατευθύνσεων του ορίζοντα (σε διαφάνεια), καρτέλες με ονόματα πόλεων και γεωμορφολογικών περιφερειών

της Κύπρου, Φύλλο Εργασίας «Παράνομο αεροδρόμιο στο κατεχόμενο χωριό Τύμπου», Εργασίες Διαμορφωτικής Αξιολόγησης (δύο Δελτία Εξόδου)

3. **Εξεύρεση από τον/την εκπαιδευτικό:** φυσικός χάρτης της Κύπρου (χάρτης τοίχου), Google Earth*, βιντεοπροβολέας

* τα υλικά αυτά αφορούν εναλλακτικές/διαφοροποιημένες δραστηριότητες

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η ενότητα αναμένεται να υλοποιηθεί σε περίπου δεκατέσσερα 40λεπτα μαθήματα.

ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ο χρόνος, που απαιτείται για προετοιμασία της ενότητας εκ μέρους του/της εκπαιδευτικού, υπολογίζεται σε περίπου δύο-τρεις ώρες για ολόκληρη την ενότητα. Ο χρόνος αυτός αφορά α) στην καταβίβαση και τη μελέτη του ψηφιακού υλικού από την ιστοσελίδα, β) στην εκτύπωση του υλικού γ) στην εκτύπωση και στο κόψιμο του σταυρού προσανατολισμού σε διαφάνεια, δ) στην εκτύπωση και το κόψιμο των καρτελών με τα ονόματα των πόλεων και των γεωμορφολογικών περιοχών της Κύπρου και ε) στη συγκέντρωση των υπόλοιπων υλικών.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ (ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ) ΘΕΩΡΙΕΣ

- Οι σύγχρονες ανθρώπινες μετακινήσεις ακολουθούν πορεία που καθορίζεται από ανθρωπογενή έργα υποδομής (ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια, πεζόδρομοι, ράγες). Η ύπαρξη ή όχι των έργων αυτών, διευκολύνει/ενισχύει ή περιορίζει τα ρεύματα μετακινήσεων. Επίσης, πολιτικές αποφάσεις, ιστορικά γεγονότα και η γεωμορφολογία επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τις ροές των μετακινήσεων.
  - Στην περίπτωση της Κύπρου τα πιο πάνω είναι εμφανή από τις ανατροπές που επέφερε η εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και η παράνομη κατοχή εδαφών, στις επίγειες, εναέριες και θαλάσσιες συγκοινωνίες τόσο στο εσωτερικό όσο και με το εξωτερικό.
  - Πιο συγκεκριμένα, το οδικό δίκτυο, που συνέδεε τις πόλεις της Κύπρου προ του 1974, διακόπηκε σε σημεία που οδηγούν στις κατεχόμενες περιοχές και ανασχεδιάστηκε εξολοκλήρου μέσω των ελεύθερων περιοχών. Λόγω του περιορισμού που θέτει η παράνομη κατοχή, σε ορισμένα τμήματα των διαδρομών καταστρατηγείται ο κανόνας της αποδοτικότερης σύνδεσης. Στην περίπτωση των αεροπορικών συγκοινωνιών, το αεροδρόμιο της Λευκωσίας αντικαταστάθηκε από το αεροδρόμιο Λάρνακας ενώ το μεγαλύτερο λιμάνι, αυτό της Αμμοχώστου, αντικαταστάθηκε από αυτό της Λεμεσού.
  - Η σύνδεση των πόλεων της Κύπρου με οδικό δίκτυο, όπως και η σύνδεση της Κύπρου με το εξωτερικό με αεροπορικές και θαλάσσιες συγκοινωνίες, ανατράπηκαν με την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και την παράνομη κατοχή εδαφών.
- Οι μετακινήσεις ανθρώπων και η διακίνηση εμπορευμάτων ακολουθούν οδούς επίγειας, θαλάσσιας και εναέριας συγκοινωνίας.

- Στο εσωτερικό της Κύπρου οι μετακινήσεις συμβαίνουν πάνω σε διαθέσιμους ασφαλτοστρωμένους (κυρίως) δρόμους, είτε με ιδιωτικά οχήματα (ιδιωτικό αυτοκίνητο), είτε με οχήματα δημόσιας χρήσης (μισθωμένα ή γραμμής).
- Η Κύπρος, επειδή είναι νησί, συνδέεται με το εξωτερικό με θαλάσσιες ή εναέριες συγκοινωνίες. Απαραίτητη υποδομή είναι διαθέσιμη για τις συγκοινωνίες αυτές, όπως, για παράδειγμα, τα Διεθνή Αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου και τα λιμάνια της Λεμεσού και της Λάρνακας.
- Το συγκοινωνιακό δίκτυο συνδέει τόπους με αναπτυγμένες σχέσεις (αυξημένες ανταλλαγές, οικονομικές, πολιτισμικές) και είναι πιο πυκνό εκεί που παρατηρούνται πολύ αναπτυγμένες σχέσεις μεταξύ τόπων.
- Η μορφολογία του εδάφους επηρεάζει την πυκνότητα και τη διαθεσιμότητα των επίγειων συνδέσεων μεταξύ τόπων.
- Συγκοινωνιακό δίκτυο είναι ένα σύνολο από κόμβους, κλάδους και τμήματα διαδρομών. Για τους σκοπούς της ενότητας αυτής (κλίμακα θεώρησης) «κόμβος» είναι μια πόλη και «κλάδοι» είναι οι δρόμοι, οι θαλάσσιες και αεροπορικές συγκοινωνίες μεταξύ τόπων.
- Η τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974 διαμόρφωσε νέες συνθήκες σε σχέση με τις επίγειες, αεροπορικές και θαλάσσιες συγκοινωνίες (νόμιμα και παράνομα λιμάνια και αεροδρόμια, αλλαγές στην όδευση δρόμων) στην Κύπρο.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ – ΟΡΟΙ

νησί, ακτή, ακτογραμμή, πόλεις της Κύπρου, Λευκωσία, Λεμεσός, Αμμόχωστος, Λάρνακα, Πάφος, Κερύνεια, Νεκρή Ζώνη, κατεχόμενα, οδικό δίκτυο, αεροδρόμιο, Γραμμή Κατάπαυσης του Πυρός (Γ.Κ.Π.), χάρτης, υπόμνημα, διάδρομος προσγείωσης και απογείωσης αεροπλάνων, μέσα συγκοινωνίας (επίγεια, εναέρια, θαλάσσια)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων

Τα παιδιά:

- να συμπληρώνουν σε χάρτη από μνήμης τις θέσεις των πόλεων της Κύπρου
- να καταδεικνύουν στον χάρτη και να ονομάζουν τις κύριες γεωμορφολογικές περιφέρειες της Κύπρου (Τρόδος, Πενταδάκτυλος, Μεσαορία)
- να κατηγοριοποιούν τις πόλεις της Κύπρου με βάση τη θέση τους στην ακτογραμμή
- να εκφράζουν τις τοπολογικές σχέσεις αντικειμένων στον χάρτη (πόλεις της Κύπρου) χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο (κύριες και δευτερεύουσες κατευθύνσεις του ορίζοντα)
- να αναγνωρίζουν τις βασικές συμβάσεις χρωμάτων και συμβόλων σ' έναν χάρτη
- να αναγνωρίζουν τις θέσεις των αεροδρομίων της Κύπρου και να βρίσκουν τις συνδέσεις τους με το εσωτερικό (αυτοκινητόδρομοι που συνδέουν τα αεροδρόμια με όλες τις πόλεις)
- να αναφέρουν τα αεροδρόμια ως νόμιμα σημεία εισόδου και εξόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία και να περιγράφουν τις υποδομές που υπάρχουν σε αυτά.
- να αναφέρουν τη θέση, τις βασικές συνθήκες, τους τόπους και τα τοπία που υπάρχουν στις περιοχές που μελετούνται στην ενότητα (νησί, ακτή, ακτογραμμή, πόλεις της Κύπρου, κατεχόμενη και ελεύθερη περιοχή, Νεκρή Ζώνη, σημεία εισόδου και εξόδου, οδικό δίκτυο).

Καλλιέργεια ιδιοτήτων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων που απαιτούνται από την κοινωνία του 21ου αιώνα – ικανότητες κλειδιά

Τα παιδιά:

- να αναγνωρίζουν και σχεδιάζουν σε χάρτη κύριες οδικές συνδέσεις της Κύπρου
- να βρίσκουν και εφαρμόζουν τεχνικά συμβατικά χαρακτηριστικά ενός χάρτη (σύμβολα/σημεία για την πρωτεύουσα και τις άλλες πόλεις)
- να τεκμηριώνουν την επιχειρηματολογία τους με έγκυρα δεδομένα για οποιαδήποτε άποψη στηρίζουν.

Καλλιέργεια αξιών, υιοθέτηση στάσεων και επίδειξη συμπεριφορών, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα

Τα παιδιά:

- να αιτιολογούν την επιλογή τους στους τόπους επίσκεψης και στα μέσα ταξιδιού τους, λαμβάνοντας υπόψη και τη νομική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί σε έναν τόπο
- να παρουσιάζονται και να μιλούν μπροστά σε ακροατήριο με φυσικότητα και άνεση
- να αλληλεπιδρούν, μέσα από ομαδική εργασία, εποικοδομητικά με οποιοδήποτε/οποιαδήποτε συμμαθητή/συμμαθήτριά τους.

** ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ**

Συνθήκες:	Συνθήκες που επικρατούν: α) στη Νεκρή Ζώνη β) στα αεροδρόμια της Κύπρου γ) στα οδοφράγματα και στα σημεία διέλευσης από και προς τα κατεχόμενα δ) στις πόλεις της Κύπρου ως κύρια μοναδικά χαρακτηριστικά κάθε πόλης	Περιφέρειες:	Οι κύριες γεωμορφολογικές περιφέρειες της Κύπρου (οροσειρά του Τροόδου, οροσειρά του Πενταδακτύλου, πεδιάδα της Μεσαορίας, παράκτιες πεδιάδες)
Θέση:	Η θέση: α) των αεροδρομίων της Κύπρου β) των πόλεων της Κύπρου και τοπολογικές σχέσεις μεταξύ τους.	Συσχέτιση:	αεροσκάφος/αεροπλάνο – αεροδρόμιο, αυτοκίνητο/οχήματα – αυτοκινητόδρομος, πλοίο/καράβι – λιμάνι, τρένο – σιδηρόδρομος
Συνδέσεις	αυτοκινητόδρομοι, οδόφραγμα		

** ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ (στις οποίες αναμένεται να καταλήξουν τα παιδιά)**

Μετά την εύρεση, την εξερεύνηση και την ανάλυση των πληροφοριών / δεδομένων της διερεύνησης, τα παιδιά αναμένεται να καταλήξουν σε αξιολογικές κρίσεις αναφορικά με τα ακόλουθα:

- α) την πιθανή χρήση των σημείων εισόδου και εξόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία σε σχέση με την άφιξη ή/και την αναχώρηση από την Κύπρο (αεροδρόμια σε λειτουργία και κλειστό αεροδρόμιο Λευκωσίας)
- β) την αποδοτικότερη διαμόρφωση συνδέσεων μεταξύ των πόλεων της Κύπρου και
- γ) την ενδεχόμενη μετάβαση στις κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό περιοχές της Κύπρου μέσω των σημείων ελέγχου στις Γραμμές Κατάπαυσης του Πυρός (Νεκρή Ζώνη).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

α/α	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ
	<p><u>Σημείωση:</u> Στην ενότητα αυτή ενσωματώνονται όροι που αφορούν στην κατοχή εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας από τα τουρκικά στρατεύματα. Για συγκεκριμένους σχετικούς όρους έχουν ζητηθεί διευκρινίσεις από το Υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πιο κάτω παρατίθενται οι διευκρινίσεις Ορισμών και Εννοιών, όπως αυτές έχουν δοθεί γραπτώς από το Υπουργείο Εξωτερικών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Νεκρή Ζώνη:</u> Η περιοχή μεταξύ των γραμμών κατάπαυσης του πυρός των τουρκικών δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αποτελεί μέρος του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας και υπόκειται στους νόμους και στην κυριαρχία της. • <u>Γραμμή/ές Καταπαύσεως του Πυρός:</u> Ως ανωτέρω. Οι γραμμές αντανακλούν τις θέσεις των τουρκικών δυνάμεων κατοχής και της Εθνικής Φρουράς της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά την εκκείρια της 16^{ης} Αυγούστου 1974 και ώρα 18:00. • <u>Λιμάνια στα κατεχόμενα:</u> Οι λιμένες στα κατεχόμενα είναι κλειστοί για όλα τα σκάφη βάσει νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, η οποιαδήποτε χρήση τους είναι παράνομη. • <u>Αερολιμένες στα κατεχόμενα:</u> Οι αερολιμένες στα κατεχόμενα είναι παράνομοι, καθότι δεν συμπεριλαμβάνονται στον σχετικό κατάλογο που επιδίδεται στον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας. Η απόπειρα της αποσχιστικής οντότητας να συμπεριλάβει το παράνομο [αεροδρόμιο στην Τύμπου] στο Περιφερειακό Πρόγραμμα του ICAO απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τον Οργανισμό, ο οποίος υπέδειξε ότι η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν είχε ζητήσει αυτή την συμπερίληψη και ως εκ τούτου, αυτό το αεροδρόμιο «[...] δεν είναι και δεν μπορεί να θεωρείται ως διεθνές αεροδρόμιο σύμφωνα με τους όρους του ICAO». <p>Αναφορικά με το Αεροδρόμιο Λευκωσίας, σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας (Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων), αυτό έκλεισε τον Ιούλιο του 1974, καθώς, λόγω της τουρκικής εισβολής στο νησί, «έχει υποστεί εκτεταμένες ζημιές, και βρίσκεται υπό την ευθύνη των</p>	

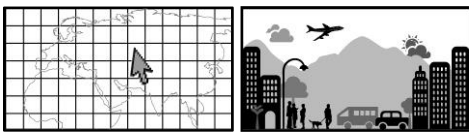
	<p><i>Ηνωμένων Εθνών σε νεκρή ζώνη μεταξύ της Εθνικής Φρουράς και του τουρκικού κατοχικού στρατού» (βλ. ιστοσελίδα Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας, http://www.mcw.gov.cy/mcw/dca/dca.nsf/DMLaviation_gr/DMLaviation_gr?OpenDocument).</i></p>	
<p>ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ: Στάδιο 1- Διατύπωση Γεωγραφικής Ερώτησης</p>		
<p>1^ο – 2^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Τίθεται το πιο κάτω σενάριο προς διερεύνηση: «Ο Αντρέας είναι δέκα χρόνων, κάτοικος Λονδίνου στο Ηνωμένο Βασίλειο και προγραμματίζει να έρθει στην Κύπρο με τους γονείς του για να περάσει τις καλοκαιρινές του διακοπές, μαζί με τα ξαδέλφια του που κατοικούν μόνιμα εδώ. Για τις διακοπές του έχει στη διάθεσή του μόνο δέκα ημέρες. Μελετά διάφορες πληροφορίες για το νησί μας. Πρώτα απ' όλα ερευνά να μάθει από πού θα αφιχθεί στην Κύπρο και μετά μαθαίνει για τις πόλεις που θα ήθελε να επισκεφθεί. Ο Αντρέας επικοινωνεί με τα ξαδέλφια του στην Κύπρο και αυτά αρχίζουν να συλλέγουν πληροφορίες για το πρόγραμμα των διακοπών τους στην Κύπρο, για να του τις στείλουν.»</p> <p>Τίθεται μετά το ερώτημα: «Τι πληροφορίες θα χρειαστεί να βρουν τα ξαδέλφια, ώστε να οργανώσουν τις διακοπές του Αντρέα;». Τα παιδιά εργάζονται, πρώτα, ατομικά και, μετά στην ομάδα, ανταλλάζοντας ιδέες. Οι ομάδες παρουσιάζουν τις ιδέες τους στην ολομέλεια. Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα πρέπει να αποφασίσουν για το πώς μπορεί να έρθει ο Αντρέας στην Κύπρο και πώς μπορεί να επιστρέψει πίσω στο Λονδίνο. • Θα χρειαστούν πληροφορίες για τα αεροδρόμια, στα οποία μπορεί να αφιχθεί και από όπου μπορεί να αναχωρήσει ο Αντρέας. • Θα πρέπει να μελετήσουν πληροφορίες, για να διαλέξουν τους τόπους που θα ήθελαν να επισκεφθούν μαζί με τον Αντρέα (σε παράκτια πόλη ή σε ορεινό οικισμό) • Χρειάζονται πληροφορίες για τα ξενοδοχεία και τα αξιοθέατα που μπορεί να δει ο Αντρέας στην Κύπρο • Πρέπει να αποφασίσουν για το πώς ο Αντρέας μπορεί να ταξιδέψει από τον έναν τόπο στον άλλο, αφού ο Αντρέας δεν θα έχει δικό του αυτοκίνητο. 	<p>Γεωγραφικό Ερώτημα</p> <p>Ατομική και Ομαδική Εργασία – Παρουσιάσεις στην ολομέλεια</p>
<p>ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ: Στάδια 2, 3, 4 - Εύρεση, εξερεύνηση και ανάλυση πληροφοριών – πηγών – δεδομένων, ώστε να απαντηθεί το γεωγραφικό ερώτημα</p>		
<p>1^ο – 2^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Αφού τα παιδιά ανακοινώσουν τις εισηγήσεις τους, ο/η εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα: «Πώς μπορούν τα ξαδέλφια του Αντρέα να συλλέξουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για την Κύπρο;». Ακούγονται οι απόψεις των παιδιών, οι οποίες μπορεί να είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ρωτήσουν τους γονείς τους • Να αναζητήσουν στο διαδίκτυο πληροφορίες για τους τόπους, τα 	<p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p>

ξενοδοχεία που μπορεί να μείνει και για τα αξιοθέατα

- Να πάρουν πληροφορίες από χάρτες ή αεροφωτογραφίες, που να παρουσιάζουν τους δρόμους / τα αεροδρόμια / τα λιμάνια / τις πόλεις, κ.λπ.

Αν η χρήση του χάρτη δεν δοθεί ως ιδέα των παιδιών, η/ο εκπαιδευτικός εισηγείται στα παιδιά τη χρήση χαρτών για άντληση πληροφοριών (ο χάρτης αναφέρθηκε ως ιδέα στη δεύτερη ενότητα της Γ' τάξης και ακολούθησε κατασκευή του στην τρίτη ενότητα).

Σε συνεννόηση με τα παιδιά αποφασίζονται οι τρόποι συλλογής πληροφοριών, προκειμένου να βοηθηθεί ο Αντρέας να οργανώσει τις διακοπές του.

ΘΕΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Αρχικά, παρουσιάζεται στα παιδιά Χάρτης της Ευρώπης (βλ. 1^η

Παρουσίαση PowerPoint στην ιστοσελίδα, ή χάρτης τοίχου διπλής όψης, ή Άτλαντας, ή Google Earth ή Google Maps). Η/Ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να εντοπίσουν το Ηνωμένο Βασίλειο (Λονδίνο) και την Κύπρο στον χάρτη της Ευρώπης. Οι ονομασίες «Ηνωμένο Βασίλειο» και «Κύπρος» σημειώνονται στον χάρτη με καρτέλα.

Ύστερα, τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν τον χάρτη και να αναφέρουν τι υπάρχει γύρω από την Κύπρο. Αναμένεται ότι θα αναφέρουν ότι υπάρχει γαλάζιο χρώμα, το οποίο συμβολίζει τη θάλασσα. Στη συνέχεια, τα παιδιά εντοπίζουν τον χάρτη «Από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Κύπρο» στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 9 και α) ονομάζουν την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο και β) «ταξιδεύουν» το δάκτυλό τους γύρω από την Κύπρο, κατά μήκος της «ακτή».

Με αφορμή τη δραστηριότητα αυτή, επαναφέρεται ο όρος «ακτή» (από την πρώτη ενότητα της Β' τάξης). Συζητιέται και περιγράφεται η έννοια «ακτή».

Σημείωση:

Ακτή είναι η περιοχή όπου η ξηρά (το έδαφος) συναντά τη θάλασσα. Περιλαμβάνει όλη την περιοχή της ξηράς που «βρέχεται» από τη θάλασσα (βλ. Υποστηρικτικό Υλικό / Γλωσσάριο Γεωγραφικών Όρων για τις τάξεις Α' και Β', ιστοσελίδα).

Παράλληλα, παρουσιάζονται στον βιντεοπροβολέα (ή δίνεται σε έντυπη μορφή) δορυφορική φωτογραφία της Κύπρου και φωτογραφίες (βλ. 1^η

Βιντεοπροβολέας – Φυσικός Χάρτης Ευρώπης (βλ. 1^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτης τοίχου ή Άτλαντας)

Φύλλο Εργασίας (σελ. 9)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Δορυφορική φωτογραφία της Κύπρου (Google Earth ή 1^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα) –

Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή Google Earth) και τα παιδιά καλούνται να δείξουν την ακτή που υπάρχει γύρω από την Κύπρο.

Μετά, χρησιμοποιούν τον χάρτη στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 9 (βλ. εργασία 2) και, με το μολύβι τους σύρουν γραμμή εκεί που η ξηρά συναντάει τη θάλασσα. Στον χάρτη σημειώνουν επίσης τη λέξη «θάλασσα» (στο γαλάζιο χρώμα) και τη λέξη «ξηρά» (στο κίτρινο χρώμα).

Σημείωση:

Μπορεί να επαναφερθεί και η έννοια «παράκτιος», ως άλλη σύνθετη λέξη που σημαίνει αυτόν που είναι κτισμένος κοντά στην ακτή. Υπενθυμίζεται η φράση «παράκτιος οικισμός» (από την πρώτη Ενότητα της Β' τάξης). Η φράση «παράκτια πόλη» θα αποτελέσει αντικείμενο δραστηριοτήτων σε επόμενα μαθήματα.

Ο/Η εκπαιδευτικός μετά καλεί τα παιδιά να ονομάσουν τη γραμμή αυτή, συνθέτοντας μια λέξη. Δίνεται η έννοια «ακτογραμμή» (από τα συνθετικά «ακτή» και «γραμμή»).

Σημείωση:

Ακτογραμμή είναι η **γραμμή** που σχηματίζεται **στον χάρτη** εκεί που η ξηρά συναντά τη θάλασσα.

Ύστερα, τα παιδιά καλούνται να συμπληρώσουν το υπόμνημα του χάρτη στο Φύλλο Εργασίας (σελ. 9), επεξηγώντας τα στοιχεία που έχουν ήδη σημειώσει (ξηρά, θάλασσα, ακτογραμμή). Δηλαδή:

	θάλασσα
	ξηρά
	ακτογραμμή

Ακολούθως, τίθεται το ερώτημα «Πώς ονομάζουμε την ξηρά που γύρω-γύρω έχει θάλασσα;» και, μέσα από τη συζήτηση δίνεται η έννοια «νησί».

Αναμένονται συμπεράσματα όπως:

- Η Κύπρος είναι ένα νησί, επειδή έχει γύρω-γύρω θάλασσα.
- Η Κύπρος έχει γύρω-γύρω ακτογραμμή, επειδή βρέχεται από τη θάλασσα. Για αυτό τον λόγο λέμε ότι η Κύπρος είναι ένα νησί.

Σημείωση:

Διευκρινίζεται στα παιδιά ότι το νησί είναι μικρής (περιορισμένης) έκτασης ξηρά που περιβάλλεται από θάλασσα.

**Φύλλο Εργασίας
(σελ. 9)**

**Συζήτηση στην
ολομέλεια –
Φύλλο Εργασίας
(σελ. 9)**

**Συζήτηση στην
ολομέλεια**

Με τη λήξη της συζήτησης, τα παιδιά επιλέγουν έναν τίτλο για τον χάρτη του Φύλλου Εργασίας τους (σελ. 9). Ο τίτλος μπορεί να είναι:

- «Η Κύπρος»
- «Το νησί Κύπρος»
- «Η Κύπρος: ένα νησί»

Για εμπέδωση των όρων «ακτογραμμή» και «νησί», συμπληρώνεται η εργασία 3.

ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Ακολουθως, τίθεται η ερώτηση «Πώς μπορεί να ταξιδέψει ο Αντρέας από το Ηνωμένο Βασίλειο προς την Κύπρο, η οποία είναι νησί;». Τα παιδιά συζητούν στην ομάδα τους, κάνοντας υποθέσεις για τον τρόπο μετάβασης του Αντρέα στην Κύπρο από το Λονδίνο. Οι υποθέσεις των παιδιών μπορεί να είναι:

- Να ταξιδέψει με αεροπλάνο από το Λονδίνο μέχρι την Κύπρο.
- Να ταξιδέψει με πλοίο, από το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι την ακτογραμμή της Κύπρου.
- Να χρησιμοποιήσει αυτοκίνητο, να φτάσει μέχρι την Αθήνα και μετά να πάρει πλοίο.

Ανάλογα με τις εισηγήσεις των παιδιών, προβάλλονται φωτογραφίες με διάφορα μέσα συγκοινωνίας και τις υποδομές που εξυπηρετούν τις συγκοινωνίες (βλ. 1^η Παρουσίαση PowerPoint, βιντεοπροβολέας και Φύλλο Εργασίας, σελ. 10). Τα παιδιά ονομάζουν τα μέσα μεταφοράς (αεροσκάφος/αεροπλάνο, πλοίο, αυτοκίνητο, τρένο) και τις υποδομές (λιμάνι, αεροδρόμιο, σιδηρόδρομος, αυτοκινητόδρομος). Ύστερα, αναφέρουν τον τύπο της συγκοινωνίας, ανάλογα με την επιφάνεια στην οποία αυτά ταξιδεύουν (επιφάνεια της ξηράς, επιφάνεια της θάλασσας ή στον αέρα). Για τους τύπους συγκοινωνίας δίνονται οι έννοιες «επίγειες συγκοινωνίες», «θαλάσσιες συγκοινωνίες» και «εναέριας συγκοινωνίες». Λύνουν, επίσης, τη σχετική εργασία στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 11 (βλ. εργασία 5) στην οποία διερευνάται εάν υπάρχει οποιαδήποτε σχετική παρανόηση εκ μέρους των παιδιών.

Ύστερα, τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν ένα ή περισσότερα (σε συνδυασμό) μέσα μεταφοράς για τη μετάβαση του Αντρέα στην Κύπρο και να τραβήξουν γραμμές πάνω στον χάρτη «Από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Κύπρο» (Φύλλο Εργασίας, σελ. 9), για να παρουσιάσουν την πορεία που εισηγούνται, συνδέοντας το Ηνωμένο Βασίλειο (Λονδίνο) και την Κύπρο. Δηλαδή:

1. Αν τα παιδιά εισηγηθούν το ταξίδι με πλοίο: Να τραβήξουν γραμμή πάνω στο γαλάζιο χρώμα του χάρτη – θάλασσα (από τον Ατλαντικό

**Φύλλο Εργασίας
(σελ. 9)**

**Ομαδική Εργασία
– Ανακινώσεις
στην ολομέλεια**

**1^η Παρουσίαση
PowerPoint (βλ.
ιστοσελίδα) –
Φύλλο Εργασίας
(σελ. 10)**

**Φύλλο Εργασίας
(σελ. 11)**

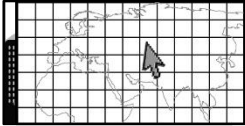
**Φύλλο Εργασίας
(σελ. 9)**

	<p>Ωκεανό και δια μέσου του πορθμού του Γιβραλτάρ μέχρι την Κύπρου)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Αν τα παιδιά εισηγηθούν τη χρήση αυτοκινήτου/τρένου και μετά πλοίου ή αεροπλάνου: Να τραβήξουν γραμμή πάνω στο κίτρινο χρώμα του χάρτη – ξηρά (μέχρι ένα σημείο της ακτογραμμής και στη συνέχεια πάνω από τη θάλασσα) 3. Αν τα παιδιά εισηγηθούν την πτήση με αεροσκάφος: Να τραβήξουν γραμμή πάνω από ξηρά ή θάλασσα. <p>Ακολούθως, για να μπορέσουν να επιλέξουν μέσο μεταφοράς, τα παιδιά μελετούν τον πίνακα που παρουσιάζει ενδεικτικό χρόνο μετάβασης με κάθε μέσο (βλ. Φύλλο Εργασίας, σελ. 11, εργασία 6). Αναμένεται να παρατηρήσουν ότι το ταξίδι με αεροπλάνο χρειάζεται τον λιγότερο χρόνο και, καθώς ο Αντρέας έχει μόνο 10 μέρες στη διάθεσή του, θα πρέπει να ταξιδέψει αεροπορικώς.</p> <p>Έτσι, ανακεφαλαιώνοντας, για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης, τα παιδιά σημειώνουν στο τετράδιό τους υπό μορφή «Δελτίου Εξόδου» τι έχουν μάθει για την Κύπρο στο μάθημα (είναι νησί / έχει ακτές, καθώς βρέχεται από θάλασσα / για να ταξιδέψει κανείς εδώ μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορα μέσα μεταφοράς). Τέλος, θέτουν στόχο στο επόμενο μάθημα να επιλέξουν αεροδρόμιο για την άφιξη ή/και για την επιστροφή του Αντρέα.</p>	<p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 11)</p> <p>Ανακεφαλαίωση – Τετράδιο – Διαμορφωτική Αξιολόγηση</p>
<p>3^ο – 4^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα επαναφέρεται το γεωγραφικό ερώτημα. Τα παιδιά χρησιμοποιούν τις σημειώσεις του προηγούμενου μαθήματος (από το τετράδιό τους) και επαναφέρουν τα όσα μελέτησαν στο προηγούμενο μάθημα, καθώς και την ανάγκη επιλογής αεροδρομίου (στόχος νέου μαθήματος).</p> <div data-bbox="300 1400 529 1525" data-label="Image"> </div> <p>ΣΥΝΟΗΚΕΣ Τα παιδιά, για να βρουν πληροφορίες, χρησιμοποιούν χάρτη της Κύπρου, ο οποίος απεικονίζει τις πόλεις και τα αεροδρόμια στην Κύπρο. Ο χάρτης προβάλλεται στον βιντεοπροβολέα (βλ. 2^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα) ή/και εντοπίζεται στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 12.</p> <p>Τα παιδιά παρατηρούν τον χάρτη και, με τη βοήθεια του υπομνήματος, εντοπίζουν το σύμβολο για τα αεροδρόμια σε τρία σημεία (τόπους) στο νησί. Βρίσκουν τα ονόματα των αεροδρομίων και τα καταγράφουν. Τα ονόματα των αεροδρομίων καταγράφονται στον πίνακα (αεροδρόμια Λευκωσίας, Λάρνακας και Πάφου).</p> <p>Στα παιδιά τίθεται μετά το ερώτημα: «Σε ποια από τα αεροδρόμια μπορεί να</p>	<p>Επαναφορά προαπαιτούμενης γνώσης - Τετράδιο</p> <p>2^η Παρουσίαση PowerPoint (βλ. ιστοσελίδα) ή/και Φύλλο Εργασίας (σελ. 12)</p>

	<p>ερωτήματα όπως τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί υπάρχουν οι γραμμές αυτές; Πώς ονομάζονται; • Ποιαν περιοχή κατέχει μέχρι σήμερα ο τουρκικός στρατός; Πώς ονομάζεται; Ποιος την ελέγχει; (κατεχόμενη περιοχή, ελέγχεται από τον τουρκικό κατοχικό στρατό) • Ποια περιοχή είναι ελεύθερη; Ποιος την ελέγχει; (Η Κυπριακή Δημοκρατία) • Τι είναι η Νεκρή Ζώνη και ποιος την ελέγχει; (περιοχή που παρεμβάλλεται μεταξύ της ελεύθερης και της κατεχόμενης περιοχής, ανήκει στην Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά ελέγχεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών.) <p>Κατά την παρουσίαση κάθε απάντησης, τα παιδιά εντοπίζουν στον χάρτη τις Γραμμές Κατάπαυσης του Πυρός (των τουρκικών κατοχικών δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς), την κατεχόμενη περιοχή και την Νεκρή Ζώνη.</p> <p> Η/Ο εκπαιδευτικός προβάλλει στον βιντεοπρόεα την Κύπρο από το Google Earth. Βεβαιώνεται ότι στο αριστερό μενού «Επίπεδα» είναι επιλεγμένη η λειτουργία «Σύνορα και σήματα». Εστιάζει στην περιοχή της Νεκρής Ζώνης και ζητά από τα παιδιά να εντοπίσουν και να δείξουν τις Γραμμές Κατάπαυσης του Πυρός και τη Νεκρή Ζώνη και να εξηγήσουν τι είναι με βάση τις πληροφορίες που είχαν μελετήσει στο κείμενο της σελίδας 12.</p> <p>Τα παιδιά, μετά, χρησιμοποιούν τον βουβό χάρτη του Φύλλου Εργασίας της σελίδας 13, εντοπίζουν τις «Γραμμές Κατάπαυσης του Πυρός» (πάνω και κάτω γραμμή της Νεκρής Ζώνης), την Νεκρή Ζώνη, την ελεύθερη και την κατεχόμενη περιοχή και σημειώνουν τους όρους αυτούς στον χάρτη. Στη συνέχεια, συζητούν για τον τίτλο που μπορούν να δώσουν στον χάρτη. Για παράδειγμα: «Ελεύθερες και κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου».</p> <p><u>Σημείωση:</u> Δεν συστήνεται να χρωματιστούν οι περιοχές που παρουσιάζονται στον βουβό χάρτη, προκειμένου να μην ξεχωρίζουν οπτικά δύο διακριτές περιοχές στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας.</p> <p>Τέλος, τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν την κατανομή των αεροδρομίων με βάση τους χάρτες που έχουν στη διάθεσή τους (βλ. Φύλλα Εργασίας, σελ. 12 και 13) και να τα κατηγοριοποιήσουν, ανάλογα με το πού βρίσκονται σε σχέση με τις δύο περιοχές (ελεύθερη περιοχή και Νεκρή Ζώνη). Τα παιδιά εργάζονται ατομικά, καταγράφουν στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 13 (εργασία 4) τα αεροδρόμια και το πού βρίσκονται, όπως φαίνεται πιο κάτω:</p>	<p>Google Earth – Βιντεοπροβολέας</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 13) – Συμπλήρωση βουβού χάρτη</p> <p>Φύλλα Εργασίας (σελ. 12 και 13)</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 13)</p>
--	---	--

Αεροδρόμιο	Πού βρίσκεται;	
Αεροδρόμιο Λάρνακας	Ελεύθερη περιοχή	
Αεροδρόμιο Λευκωσίας	Νεκρή Ζώνη	
Αεροδρόμιο Πάφου	Ελεύθερη περιοχή	
<p><u>Σημείωση:</u> Εάν έχει προηγηθεί αναφορά στο παράνομο αεροδρόμιο στο κατεχόμενο χωριό Τύμπου, τα παιδιά μπορούν να σημειώσουν/συμπληρώσουν στον πίνακα της εργασίας 4 (σελ. 13) ότι το παράνομο αεροδρόμιο αυτό βρίσκεται στην περιοχή της Κύπρου που κατέχεται από τα τουρκικά στρατεύματα.</p> <p>Πριν από τη λήξη του μαθήματος, γίνεται ανακεφαλαίωση των πληροφοριών που σχετίζονται με τα αεροδρόμια. Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είδαμε ότι δύο αεροδρόμια βρίσκονται στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου και ένα βρίσκεται εντός της Νεκρής Ζώνης. (ή/και ένα παράνομο βρίσκεται στην κατεχόμενη περιοχή, βλ. σημείωση πιο πάνω). • Είδαμε ότι υπάρχουν τρία νόμιμα αεροδρόμια και ένα παράνομο αεροδρόμιο (βλ. σημείωση πιο πάνω). • Χρειαζόμαστε περισσότερες πληροφορίες, για να αποφασίσουμε ποιο από τα τρία νόμιμα αεροδρόμια μπορεί ο Αντρέας να χρησιμοποιήσει (π.χ. αν μπορεί να χρησιμοποιήσει το αεροδρόμιο της Λευκωσίας, που βρίσκεται στη Νεκρή Ζώνη). <p>Η εργασία 5 (βλ. Φύλλο Εργασίας, σελ. 13) μπορεί να συμπληρωθεί για σκοπούς εμπέδωσης των όρων ή/και για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης.</p>		Ανακεφαλαίωση – Συζήτηση στην ολομέλεια
5° 40ΛΕΠΤΟ	<p>Στο επόμενο μάθημα τα παιδιά επαναφέρουν το γεωγραφικό ερώτημα και τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα δεδομένα, που αφορούν στα αεροδρόμια. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον χάρτη της σελίδας 13, προκειμένου να εντοπίσουν τις θέσεις των αεροδρομίων.</p> <p>Για να αποφασίσουν ποια αεροδρόμια μπορεί να χρησιμοποιήσει ο Αντρέας και, κυρίως, εάν μπορεί να χρησιμοποιήσει το αεροδρόμιο της Λευκωσίας (που είναι στη Νεκρή Ζώνη), τα παιδιά μελετούν σχετικές πληροφορίες.</p>	Διαμορφωτική Αξιολόγηση – Φύλλο Εργασίας (εργασία 5, σελ. 13)
		Γεωγραφικό Ερώτημα – Επαναφορά – Χάρτης (Φύλλο Εργασίας, σελ. 13)

	<p>ΘΕΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ</p> <p>Πρώτα, με αφορμή την επαναφορά της πληροφορίας ότι το αεροδρόμιο Λευκωσίας βρίσκεται στη Νεκρή Ζώνη, τίθεται το ερώτημα: «Τι είναι η Νεκρή Ζώνη;».</p> <p>Ακούγονται οι πληροφορίες που έχουν υπόψη τους τα παιδιά από το προηγούμενο μάθημα (βλ. κείμενο). Ύστερα, προβάλλονται δύο αεροφωτογραφίες από τη Νεκρή Ζώνη (βλ. 2^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα). Η πρώτη αεροφωτογραφία παρουσιάζει το αεροδρόμιο της Λευκωσίας και η δεύτερη αεροφωτογραφία παρουσιάζει την ανατολική περιοχή των Δήμων Αγλαντζιάς και Γερίου στην επαρχία Λευκωσίας. Τα παιδιά, με βοηθητικές ερωτήσεις, αναμένεται να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία στην ελεύθερη περιοχή, στην κατεχόμενη περιοχή και εντός της Νεκρής Ζώνης και να ανακαλύψουν την αχρησία του χώρου εκεί. Πιθανές ερωτήσεις είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι βλέπετε; Τι είναι αυτό που βλέπετε; • Πώς είναι ο χώρος μέσα στη Νεκρή Ζώνη; <p><u>1^η Αεροφωτογραφία: Αεροδρόμιο Λευκωσίας</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Φαίνονται σπίτια/κτήρια → η οικιστική ζώνη της Μακεδονίτισσας και του Αγίου Δομετίου / το χωριό Γερόλακκος / τα κτήρια του αεροδρομίου ○ Υπάρχουν γκρίζες γραμμές → δρόμοι, διάδρομοι αεροδρομίου ○ Φαίνεται σκούρο καφέ χρώμα στα βόρεια → η Νεκρή Ζώνη ○ Μέσα στη Νεκρή Ζώνη βρίσκεται το αεροδρόμιο Λευκωσίας. <p><u>2^η Αεροφωτογραφία: Αγλαντζιά – Γέρι</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Φαίνονται σπίτια/κτήρια → η οικιστική ζώνη της Αγλαντζιάς και του Γερίου ○ Βλέπουμε δέντρα / πράσινο και καφέ χρώμα → ζώνη προστασίας, το πάρκο Αθαλάσσας ○ Φαίνεται σκούρο καφέ χρώμα στα ανατολικά → η Νεκρή Ζώνη ○ Βλέπουμε καφέ χρώμα στα βορειοανατολικά → κατεχόμενη περιοχή ○ Η Νεκρή Ζώνη έχει διαφορετικό χρώμα από τον χώρο στην ελεύθερη και στην κατεχόμενη περιοχή. Δεν παρατηρείται καμιά δραστηριότητα μέσα στη Νεκρή Ζώνη, δεν φαίνεται να χρησιμοποιείται από κανένα. <ul style="list-style-type: none"> • Τι θα δούμε, εάν πάμε εκεί; (Πινακίδες και σημαίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, καθώς την περιοχή ελέγχει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών) • Πώς θα ήταν η περιοχή της Νεκρής Ζώνης, εάν αυτή δεν βρισκόταν υπό τον έλεγχο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών; (θα είχαμε κτίσει σπίτια ή άλλα κτίσματα, ίσως θα ήταν οικιστική ή βιοτεχνική ή αγροτική ζώνη των Δήμων Αγλαντζιάς και Γερίου) 	<p>Συζήτηση στην ολομέλεια – 2^η Παρουσίαση PowerPoint (βλ. ιστοσελίδα) – Ανάλυση αεροφωτογραφιών και φωτογραφιών</p>
---	---	--

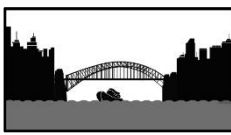
	<p><u>Σημειώσεις:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αν παιδιά γνωρίζουν ότι σε κάποια σημεία της Νεκρής Ζώνης παρατηρούνται χρήσεις (π.χ. καλλιέργειες), τότε η/ο εκπαιδευτικός αναφέρει ότι στα σημεία αυτά ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει επιτρέψει τη χρήση. 2. Προαιρετικά, οι αεροφωτογραφίες μπορούν να προβληθούν στο Google Earth. Έτσι, θα είναι δυνατή η εστίαση και η παρατήρηση από μικρότερο ύψος, καθώς και η προβολή φωτογραφιών που είναι διαθέσιμες από τη Νεκρή Ζώνη. <p>Ύστερα, προβάλλονται φωτογραφίες από τη Νεκρή Ζώνη και την Γραμμή Κατάπαυσης του Πυρός (βλ. 2^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα), ή/και εντοπίζονται στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 17. Κατά την επεξεργασία των φωτογραφιών μπορούν να υποβληθούν βοηθητικές ερωτήσεις, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι υπάρχει στις δύο πλευρές της Νεκρής Ζώνης; (οι ελεύθερες περιοχές στα νότια και οι κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό περιοχές στα βόρεια) • Τι υπάρχει μέσα στη Νεκρή Ζώνη; (φυλάκιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ακατοίκητα σπίτια) • Ποια σημαία φαίνεται να κυματίζει μέσα στη Νεκρή Ζώνη; (του Ο.Η.Ε.) • Αν δεν υπήρχε η σημαία αυτή, ποιοι θα έλεγχαν την περιοχή αυτή; (της Κυπριακής Δημοκρατίας, βλ. σημείωση στην αρχή της Ενότητας) <p>Επίσης, κατά τη συζήτηση, γίνεται διάκριση μεταξύ της <u>Νεκρής Ζώνης</u>, ως <u>περιοχής</u> που υπόκειται στους νόμους και στην κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά ελέγχεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, και της <u>Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός</u>, ως <u>Γραμμής</u> που χωρίζει τις κατεχόμενες περιοχές από τη Νεκρή Ζώνη και τις ελεύθερες περιοχές.</p> <p>Μετά την αποσαφήνιση των εννοιών, τίθεται το ερώτημα: «Ο Αντρέας θα μπορούσε να αφιχθεί στην Κύπρο μέσω του αεροδρομίου Λευκωσίας;». Τα παιδιά αναφέρουν προφορικά την τεκμηρίωσή τους και ακολούθως, εργάζονται ατομικά, ή/και ατομικά, για να συμπληρώσουν τις σχετικές εργασίες στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 14. Ανάλογα με τις ικανότητες κάθε παιδιού, δίνουν τεκμηριωμένη απάντηση στο ερώτημα που αφορά στο αεροδρόμιο Λευκωσίας. Η απάντηση μπορεί να δοθεί σε μικρή παράγραφο, σε πρόταση ή σε λέξεις/φράσεις. Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Αντρέας δεν θα μπορούσε να αφιχθεί στην Κύπρο μέσω του αεροδρομίου Λευκωσίας, γιατί αυτό βρίσκεται στη Νεκρή Ζώνη και είναι κλειστό από το 1974. Βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. • Όχι. Το αεροδρόμιο Λευκωσίας είναι κλειστό, γιατί βρίσκεται στη 	<p>2^η Παρουσίαση PowerPoint (βλ. ιστοσελίδα) ή/και Φύλλο Εργασίας (σελ. 17) – Επεξεργασία φωτογραφιών</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Ατομική ή Ομαδική Εργασία – Φύλλο Εργασίας (σελ. 14)</p>
--	--	--

	<p>Νεκρή Ζώνη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Όχι. Κλειστό. Νεκρή Ζώνη. <p>Για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης του βαθμού κατανόησης των εννοιών του μαθήματος και διερεύνησης για δημιουργία τυχόν παρανοήσεων, αξιοποιείται το «Δελτίο Εξόδου: Η Κύπρος υπό κατοχή (Α)» (βλ. Παράρτημα, σελ.31) και το «Δελτίο Εξόδου: Η Κύπρος υπό κατοχή (Β)» (βλ. Παράρτημα, σελ. 33).</p>	<p>Διαμορφωτική Αξιολόγηση – «Δελτίο Εξόδου», Παράρτημα (σελ. 31 και 33)</p>
<p>6^ο – 7^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα τα παιδιά επαναφέρουν το γεωγραφικό ερώτημα και τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους αναφορικά με το αεροδρόμιο Λευκωσίας. Για τον σκοπό αυτό μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα «Δελτία Εξόδου» του προηγούμενου μαθήματος, τα οποία θα επιστρέψει η/ο εκπαιδευτικός διορθωμένα.</p> <div data-bbox="296 907 529 1032" data-label="Image"> </div> <p>ΣΥΝΟΗΚΕΣ</p> <p>Ύστερα, για να ελεγχθεί κατά πόσο ο Ανδρέας μπορεί να χρησιμοποιήσει τα άλλα αεροδρόμια, τα παιδιά μελετούν τα Φύλλα Εργασίας των σελίδων 15 (Αεροδρόμιο Λάρνακας) και 16 (Αεροδρόμιο Πάφου). Τα παιδιά εργάζονται, πρώτα, ατομικά και, στη συνέχεια ομαδικά, για να απαντήσουν στο ερώτημα αναφορικά με τη χρήση του κάθε αεροδρομίου και ανακοινώνουν την τεκμηριωμένη άποψή τους στην ολομέλεια.</p> <p><u>Σημείωση:</u> <i>Εάν στο τμήμα έχει αναφερθεί η ύπαρξη του παράνομου αεροδρομίου στο κατεχόμενο από τα τουρκικά στρατεύματα χωριό Τύμπου, και εφόσον η/ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι είναι απαραίτητο, γίνεται και πάλι συζήτηση για το τι σημαίνει «νόμιμο» και τι «παράνομο» αεροδρόμιο.</i></p> <p>Ύστερα, τα παιδιά καλούνται να τεκμηριώσουν την απόφασή τους αναφορικά με τα αεροδρόμια από τα οποία μπορεί να αφιχθεί και να αναχωρήσει ο Αντρέας. Τα παιδιά καλούνται να σχηματίσουν ολοκληρωμένες προτάσεις με χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου, αιτιολογώντας την απάντησή τους, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το αεροδρόμιο Λευκωσίας βρίσκεται εντός της Νεκρής Ζώνης και ελέγχεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Δεν λειτουργεί από το 1974. Έτσι, ο Αντρέας δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το Αεροδρόμιο Λευκωσίας. • Το αεροδρόμιο στην Τύμπου βρίσκεται στην κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου και είναι παράνομο. Δεν ελέγχεται από την Κυπριακή 	<p>Γεωγραφικό Ερώτημα – Επαναφορά προϋπάρχουσας γνώσης – «Δελτία Εξόδου»</p> <p>Φύλλα Εργασίας (σελ. 15-16) – Ατομική και Ομαδική Εργασία – Ανακοινώσεις στην ολομέλεια</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p>

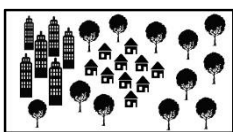
	<p>Δημοκρατία (βλ. σημείωση πιο πάνω).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Αντρέας θα πρέπει να ταξιδέψει στην Κύπρο μέσω του αεροδρομίου Λάρνακας ή Πάφου, καθώς αυτά βρίσκονται στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου και ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. <p>Η συζήτηση καταλήγει στο τεκμηριωμένο συμπέρασμα ότι ο Αντρέας θα πρέπει να έρθει στην Κύπρο χρησιμοποιώντας ένα από τα δύο αεροδρόμια στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου. Τα αεροδρόμια αυτά είναι το Διεθνές Αεροδρόμιο Λάρνακας και το Διεθνές Αεροδρόμιο Πάφου.</p> <div data-bbox="300 622 529 748" style="display: inline-block; vertical-align: top;"> </div> <p style="margin-left: 20px;">ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ</p> <p style="margin-left: 20px;">Στη συνέχεια, χρησιμοποιούν τον χάρτη της Ευρώπης στον οποίο φαίνονται το Λονδίνο, η Λάρνακα, η Πάφος, η Λευκωσία (βλ. Φύλλο Εργασίας, σελ. 18) και συνδέουν με μια γραμμή (σύνδεση) το Λονδίνο με την Κύπρο (στη θέση της Λάρνακας και της Πάφου), αποκλείοντας, έτσι, το αεροδρόμιο Λευκωσίας. Σχηματίζουν μετά προτάσεις για τη σύνδεση αυτή, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Αντρέας μπορεί να αναχωρήσει από το αεροδρόμιο του Λονδίνου και να αφιχθεί στο αεροδρόμιο Λάρνακας, που βρίσκεται σ' αυτό το σημείο του χάρτη (εντοπισμός). • Ο Αντρέας μπορεί να αφιχθεί από το Λονδίνο στην Κύπρο μέσω του αεροδρομίου Πάφου (εντοπισμός του σημείου στον χάρτη). • Το αεροδρόμιο του Λονδίνου συνδέεται με το αεροδρόμιο Λάρνακας και Πάφου με αεροπορική γραμμή. <p>Ακολούθως, δίνεται η έννοια «σημεία εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία», η οποία καταγράφεται στον πίνακα και τα παιδιά καλούνται να αναφέρουν από ποια σημεία μπορεί να εισέλθει κανείς στην Κυπριακή Δημοκρατία (αεροδρόμια και λιμάνια, καθώς η Κύπρος είναι νησί).</p> <p><u>Σημειώσεις:</u></p> <p><i>Εάν έχει προηγηθεί ενασχόληση των παιδιών με το παράνομο αεροδρόμιο στο κατεχόμενο χωριό Τύμπου, γίνεται η διάκριση ανάμεσα στους όρους «νόμιμα σημεία εισόδου» και «παράνομα σημεία εισόδου». Οι νέοι αυτοί όροι γράφονται στον πίνακα και κάτω από κάθε όρο γράφονται τα ονόματα των αντίστοιχων αεροδρομίων.</i></p> <p><i>Συνεπώς, χρησιμοποιώντας τους νέους όρους, τα παιδιά μπορούν να κληθούν να εξηγήσουν στον Αντρέα τι συμβαίνει με τα αεροδρόμια της Κύπρου. Αναμένονται εξηγήσεις όπως:</i></p> <p><i>α) Τα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου ονομάζονται νόμιμα, διότι ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Είναι «νόμιμα σημεία εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία».</i></p>	<p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 18) – Πρόφορικός Λόγος</p> <p>Πίνακας</p>
--	--	---

	<p>β) Το αεροδρόμιο στο κατεχόμενο χωριό Τύμπου είναι παράνομο και δεν ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία, διότι βρίσκεται στην κατεχόμενη περιοχή. Αποτελεί «παράνομο σημείο εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία».</p> <p>Επιπρόσθετα, μπορεί να γίνει διευκρίνιση για τα λιμάνια της Κυπριακής Δημοκρατίας που βρίσκονται στα κατεχόμενα ότι θεωρούνται κλειστά για όλα τα σκάφη βάσει νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας και, ως εκ τούτου, η οποιαδήποτε χρήση τους είναι παράνομη (βλ. και http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus16_gr/cyprus16_gr?OpenDocument, ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών).</p> <p>Για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης τα παιδιά μπορούν να εργαστούν ατομικά ή/και ομαδικά, για να ετοιμάσουν μια τεκμηριωμένη απάντηση για τον Αντρέα (π.χ. σύντομη επιστολή, email). Ανάλογα με τις ικανότητες των παιδιών η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει σύνταξη παραγράφου ή προτάσεων, παραγωγή πολυτροπικού κειμένου (π.χ. χάρτης / σχόλια / φωτογραφίες για κάθε αεροδρόμιο). Σε κάθε περίπτωση, κριτήριο αξιολόγησης της ποιότητας της εργασίας θα είναι η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου.</p> <p>Παράδειγμα γραπτής παραγράφου είναι:</p> <p>«Αγαπητέ Αντρέα, μπορείς να έρθεις στην Κύπρο από το Διεθνές Αεροδρόμιο Λάρνακας ή το Διεθνές Αεροδρόμιο Πάφου. Το Διεθνές αεροδρόμιο Λευκωσίας είναι κλειστό και δεν λειτουργεί, αφού, μετά από την τουρκική εισβολή του 1974, βρίσκεται εντός της Νεκρής Ζώνης.»</p> <div data-bbox="300 1238 528 1361" data-label="Image"> </div> <p>ΣΥΝΘΗΚΕΣ Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας, τίθεται το ερώτημα: «Τι υπάρχει στα αεροδρόμια, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι εναέριες συγκοινωνίες ανάμεσα σε διάφορους τόπους;». Με βάση τις εμπειρίες τους τα παιδιά εκφράζουν τις πρώτες τους απόψεις.</p> <p>Μετά, η/ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει αεροφωτογραφίες (από το Google Earth) και φωτογραφίες από τα Διεθνή Αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου (βλ. 3^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα). Κατά την επεξεργασία των αεροφωτογραφιών και των φωτογραφιών τα παιδιά αναμένεται να χρησιμοποιήσουν το κατάλληλο λεξιλόγιο, προκειμένου:</p> <ol style="list-style-type: none"> να περιγράψουν πού βρίσκεται κάθε αεροδρόμιο (π.χ. Στην αεροφωτογραφία/φωτογραφία βλέπουμε το αεροδρόμιο Λάρνακας. Βρίσκεται στα νότια της πόλης της Λάρνακας. Ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία.) να αναγνωρίσουν και να ονομάσουν στοιχεία της υποδομής (διάδρομοι απογείωσης και προσγείωσης αεροσκαφών, κτήρια 	<p>Διαφοροποιημένη Ατομική ή/και Ομαδική Εργασία – Τετράδιο</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Επεξεργασία Αεροφωτογραφιών και Φωτογραφιών (βλ. 3^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα)</p>
--	---	--

	<p>αεροδρομίου, πύργος ελέγχου, εργαζόμενοι)</p> <p>Επίσης, προβάλλεται απόσπασμα από (ερασιτεχνικό) βίντεο που παρουσιάζει την πορεία προσγείωσης αεροσκάφους προς το αεροδρόμιο Λάρνακας ή Πάφου μέσα από αεροσκάφος. Για παράδειγμα, μπορούν να εντοπιστούν και να προβληθούν αποσπάσματα από τα παρακάτω βίντεο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Για το αεροδρόμιο Λάρνακας, «Landing at new Larnaca airport Cyrpus», προβολή μεταξύ των λεπτών 4:30 – 5:00 και από το λεπτό 8:30 και μετά (http://www.youtube.com/watch?v=2wcuNbl6KAE). • Για το αεροδρόμιο Πάφου, «Paphos Airport approach and landing - A321» (http://www.youtube.com/watch?v=EFFIPu-x-Rg) ή «landing on Paphos Airport» (http://www.youtube.com/watch?v=CAJjn6RmG8M). <p>Τα παιδιά καλούνται να διακρίνουν την ακτή, την παράκτια πεδιάδα, παράκτιους οικισμούς, την αλυκή της Λάρνακας, καθώς και στοιχεία της υποδομής του αεροδρομίου, όπως ο πύργος ελέγχου, τα κτήρια, οι διάδρομοι προσγείωσης, κ.λπ. (βλ. πιο πάνω).</p> <p>Ύστερα, συμπληρώνεται η εργασία 2 στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 18, στην οποία αναγνωρίζεται η υποδομή που κατασκευάστηκε για τη λειτουργία αεροδρομίου. Περισσότερες φωτογραφίες που αφορούν στην υποδομή υπάρχουν στην 3^η Παρουσίαση PowerPoint (βλ. ιστοσελίδα).</p> <p>Τέλος, τίθεται για συζήτηση στην ολομέλεια η δημιουργία αεροδρομίου, καθώς πρόκειται για επένδυση που απαιτεί πολλά χρήματα. Η συζήτηση αναμένεται να δώσει ευκαιρία να τονιστεί ότι τα αεροδρόμια είναι έργα που απαιτούν πολύ μεγάλο κόστος για να δημιουργηθούν, να λειτουργήσουν και να συντηρηθούν. Αποτελούν, όμως, και χώρο στον οποίο εργοδοτούνται αρκετοί εργαζόμενοι.</p>	<p>Βίντεο</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 18) – 3^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα – Συζήτηση στην ολομέλεια</p>
<p>8^ο – 9^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα επαναφέρεται το γεωγραφικό ερώτημα και η επιλογή του αεροδρομίου. Τα παιδιά θα πρέπει να αναφέρουν ποιο αεροδρόμιο έχουν επιλέξει, τεκμηριώνοντας την επιλογή τους με το κατάλληλο λεξιλόγιο.</p> <div data-bbox="295 1579 526 1713" style="display: inline-block; vertical-align: top;"> </div> <p style="margin-left: 20px;">ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Ακολουθως, τίθεται το ερώτημα «Με ποια μέσα συγκοινωνίας μπορεί να μετακινηθεί κάποιος (ο Αντρέας) στην Κύπρο, εντός και εκτός των πόλεων;».</p> <p>Τα παιδιά καλούνται να αναφέρουν τα μέσα επίγειας συγκοινωνίας που γνωρίζουν. Οι απαντήσεις των παιδιών καταγράφονται στον πίνακα. Στη συνέχεια, τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 19, για να ονομάσουν τα μέσα επίγειας συγκοινωνίας. Για την ανάλυση φωτογραφιών χρησιμοποιούνται τα επίπεδα ανάλυσης της φωτογραφίας και βοηθητικές ερωτήσεις, όπως οι πιο κάτω:</p>	<p>Γεωγραφικό Ερώτημα</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ.19)</p>

- Συγκεκριμένο: Τι βλέπετε;
- Ερμηνευτικό – Περιγραφικό: Πώς είναι το μέσο; Πώς κινείται; Πού νομίζετε ότι είναι το μέρος που βλέπουμε;
- Συγκριτικό: Μοιάζουν με αυτά που βλέπουμε στην Κύπρο;
- Αξιολογικό: Θα σας άρεσε να υπήρχε αυτό το μέσο στην Κύπρο;
- Υποθετικό: Τι θα γινόταν εάν συνέβαινε διακοπή στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος;

Ύστερα, σημειώνουν ποια από τα μέσα που απεικονίζονται υπάρχουν στην Κύπρο. Τέλος, γενικεύεται ο τρόπος κίνησης των διαφόρων μέσων επίγειας συγκοινωνίας και γίνεται παρατήρηση ότι στην Κύπρο όλα τα επίγεια μέσα συγκοινωνίας κινούνται πάνω σε δρόμους.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Η/Ο εκπαιδευτικός θέτει στα παιδιά το ερώτημα: «Πού μπορεί να κάνει διακοπές στην Κύπρο ο Αντρέας;». Τα παιδιά, με βάση την εμπειρία τους, αναμένεται να αναφέρουν διάφορους τόπους και να κάνουν αναφορά στη θάλασσα και στο βουνό. Οι τόποι καταγράφονται στον πίνακα και, στη συνέχεια, εντοπίζονται στον φυσικό χάρτη της Κύπρου (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτη τοίχου).

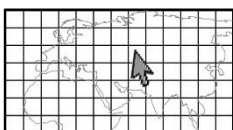
Τα παιδιά, παρατηρώντας τον φυσικό χάρτη της Κύπρου, καλούνται να αναφέρουν τα χρώματα του χάρτη (πράσινο, καφέ, γαλάζιο), να αναγνωρίσουν και να ονομάσουν τις κύριες γεωμορφολογικές περιφέρειες της Κύπρου:

- οροσειρά του Τροόδους,
- οροσειρά του Πενταδακτύλου,
- πεδιάδα της Μεσαορίας και
- παράκτιες πεδιάδες.

Καρτέλες με τα ονόματα των γεωμορφολογικών περιφερειών επικολλούνται πάνω στον χάρτη τοίχου. Έτσι, εξαγάγεται η πρωταρχική απάντηση ότι ο Αντρέας μπορεί να επισκεφθεί τόπους ορεινούς, που βρίσκονται στο βουνό (στις οροσειρές του Τροόδους και του Πενταδακτύλου), τόπους πεδινούς, που βρίσκονται σε πεδιάδα (στη Μεσαορία ή σε παράκτια πεδιάδα) ή τόπους παράκτιους, που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα.

Σημείωση:

Οι τόποι «οροσειρά Τροόδους», «οροσειρά Πενταδακτύλου», «παράκτιος οικισμός / «παράκτια πόλη» αποτελούν επαναφορά από την Β' τάξη.

ΘΕΣΗ

Ύστερα, οι τόποι που είχαν καταγραφεί στον πίνακα ως εισηγήσεις για επίσκεψη του Αντρέα, με βάση τη θέση τους στον χάρτη και το χρώμα που περιγράφει το

Φυσικός Χάρτης της Κύπρου (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτη τοίχου)

Καρτέλες

Φυσικός Χάρτης της Κύπρου (βλ.

	<p>υψόμετρο (πράσινο ή καφέ), διακρίνονται σε τόπους που βρίσκονται α) κοντά στην θάλασσα (π.χ. παράκτιοι οικισμοί, παραλίες) ή β) στο βουνό (π.χ. ορεινοί οικισμοί). Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εισηγούμαι να επισκεφθεί την Αγία Νάπα. Η Αγία Νάπα είναι παράκτιος οικισμός. Βρίσκεται κοντά στη θάλασσα. • Μπορεί να πάει στον Καλοπαναγιώτη. Είναι ορεινό χωριό, στην οροσειρά του Τροόδους. • Μπορεί να επισκεφθεί τη Λάρνακα ή την Πάφο. Είναι παράκτιες πόλεις που έχουν αεροδρόμιο και μπορεί να τις δει φτάνοντας στο αεροδρόμιο. <p><u>Σημείωση:</u> <i>Πρόχειρες καρτέλες με τα ονόματα των τόπων μπορούν να γραφτούν με μαρκαδόρο και να επικολληθούν στον χάρτη τοίχου.</i></p> <p>Μετά, τα παιδιά χρησιμοποιούν τον βουβό χάρτη του Φύλλου Εργασίας στη σελίδα 20, ονομάζουν τις πιο πάνω γεωμορφολογικές περιφέρειες και χρωματίζουν κάθε περιφέρεια με τα ανάλογα χρώματα (καφέ και πράσινο) με τη βοήθεια και του φυσικού χάρτη. Στο υπόμνημα σημειώνουν τις πεδιάδες (πράσινο), τις οροσειρές (καφέ) και τη θάλασσα (γαλάζιο).</p> <p><u>Σημείωση:</u> <i>Η μελέτη των συνθηκών που επικρατούν σε κάθε γεωμορφολογική περιφέρεια (π.χ. μέσα από φωτογραφίες) θα ακολουθήσει στην επόμενη ενότητα.</i></p> <div data-bbox="300 1198 529 1323" style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> </div> <p style="margin-left: 20px;">ΣΥΝΘΗΚΕΣ</p> <p style="margin-left: 20px;">Στη συνέχεια, και εάν τα παιδιά δεν αναφέρουν τις πόλεις της Κύπρου, επαναφέρεται το γεωγραφικό ερώτημα για την ετοιμασία πληροφοριών για την παραμονή του Αντρέα στην Κύπρο και τίθεται η ανάγκη συλλογής πληροφοριών για τις πόλεις της Κύπρου. Τα παιδιά χρησιμοποιούν τον φυσικό χάρτη της Κύπρου (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτη τοίχου), προκειμένου να εντοπίσουν τις πόλεις. Σε ερώτηση πώς αναγνωρίζονται οι πόλεις της Κύπρου στον χάρτη, τα παιδιά θα πρέπει να μελετήσουν το υπόμνημα του χάρτη και να ανακαλύψουν το σύμβολο για τις πόλεις. Οι πόλεις αναγνωρίζονται και ονομάζονται στον χάρτη. Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι πόλεις της Κύπρου είναι οι ..... • Η πρωτεύουσα της Κύπρου είναι η ..... <p>Ύστερα, τα παιδιά α) μελετούν το κείμενο στην εργασία 2 της σελίδας 20, εντοπίζουν και αναφέρουν τα στοιχεία που διακρίνουν την πρωτεύουσα από τις άλλες πόλεις, και β) εργάζονται ατομικά στον χάρτη του Φύλλου Εργασίας της σελίδας 20, εντοπίζουν και κυκλώνουν στο υπόμνημα τα</p>	<p>4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτη τοίχου)</p> <p>Χρωμάτισμα βουβού χάρτη (βλ. Φύλλο Εργασίας, σελ. 20)</p> <p>Φυσικός Χάρτης της Κύπρου (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή χάρτη τοίχου)</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 20)</p>
--	---	---

	<p>σύμβολα για τις πόλεις και συμπληρώνουν τα ονόματα των πόλεων.</p> <p>Ακολούθως, τίθεται το ερώτημα: «Σε ποιες από τις πόλεις της Κύπρου μπορεί ο Αντρέας να κάνει θαλάσσια μπάνια;». Τα παιδιά εργάζονται ατομικά, χρησιμοποιώντας τον χάρτη τους (βλ. σελ. 20), για να απαντήσουν στο ερώτημα. Καθοδηγούνται ως εξής:</p> <p>α) Μελετούν τον χάρτη και εντοπίζουν τις παράκτιες πόλεις (τις βάζουν σε κύκλο ή τις υπογραμμίζουν)</p> <p>β) Χρωματίζουν στον χάρτη τη γραμμή της ακτής δίπλα στην οποία είναι κτισμένες οι πόλεις. Επαναφέρεται η έννοια «ακτογραμμή» (βλ. 1^ο μάθημα ενότητας), η οποία και γράφεται στον πίνακα.</p> <p>γ) Χρησιμοποιούν τον όρο «παράκτια πόλη», για να εκφράσουν σχετικές προτάσεις (Επαναφέρεται ο όρος «παράκτια πόλη, που είχε χρησιμοποιηθεί στην πρώτη ενότητα της Β' τάξης).</p> <p>Στη συνέχεια, προβάλλονται φωτογραφίες και αεροφωτογραφίες από τις παράκτιες πόλεις της Κύπρου (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα) και τα παιδιά εντοπίζουν την ακτή δείχνοντάς την με τον δείκτη τους. Κατά την επεξεργασία των φωτογραφιών και αεροφωτογραφιών αναμένονται προτάσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βλέπουμε τη θάλασσα και ένα κάστρο/φρούριο. Είναι το κάστρο/φρούριο στην πόλη της Πάφου, που είναι κτισμένο πάνω στην ακτογραμμή στη Πάφου. <p>Μετά, τα παιδιά καλούνται να κατατάξουν τις πόλεις της Κύπρου σε δύο κατηγορίες με βάση το κριτήριο «παράκτια πόλη ή μη». Συμπληρώνουν τον σχετικό πίνακα στο Φύλλο Εργασίας (σελ. 20) και γράφουν σχετικές προτάσεις όπως:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Λευκωσία βρίσκεται στο εσωτερικό της Κύπρου. Βρίσκεται μακριά από τη θάλασσα. 2. Η Λάρνακα, η Λεμεσός, η Αμμόχωστος, η Κερύνεια και η Πάφος είναι παράκτιες πόλεις. <p>Τέλος, η/ο εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να αναφέρουν τι γνωρίζουν για κάθε μια από τις πόλεις της Κύπρου. Οι πόλεις εντοπίζονται μία-μία στον χάρτη και τα παιδιά αναφέρουν ό,τι γνωρίζουν για κάθε πόλη.</p> <p>Ύστερα, προβάλλονται φωτογραφίες με χαρακτηριστικά στοιχεία της κάθε πόλης (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα), για να τονιστεί η μοναδικότητα της κάθε μιας, όπως φαίνεται πιο κάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Για τη Λευκωσία: το Προεδρικό Μέγαρο, διάφορα Υπουργεία (π.χ. Παιδείας και Πολιτισμού, Οικονομικών), τα ενετικά τείχη, Πανεπιστήμια, Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο, κ.ά. • Για τη Λεμεσό: το λιμάνι, μια οιοβιομηχανία, το παραλιακό μέτωπο, το κάστρο, τα ξενοδοχεία, κ.ά 	<p>Ατομική Εργασία – Χάρτης Φύλλου Εργασίας (σελ. 20)</p> <p>Επεξεργασία Φωτογραφιών / Αεροφωτογραφιών (4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα)</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 20)</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Φωτογραφίες (βλ. 4^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα)</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Για την Αμμόχωστο: το λιμάνι, το κάστρο, τα ξενοδοχεία – κτήρια στην παραλία • Για τη Λάρνακα: η παραλία με τις Φοινικούδες, το αεροδρόμιο, το κάστρο, η μαρίνα, η εκκλησία του Αγίου Λαζάρου, κ.ά. • Για την Πάφο: το κάστρο, το λιμανάκι, τα ψηφιδωτά, οι Τάφοι των Βασιλέων, τα ξενοδοχεία, κ.ά. • Για την Κερύνεια: το κάστρο, το λιμανάκι, κ.ά. <p>Τέλος, για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης, στο Φύλλο Εργασίας των σελίδων 21 και 23 τα παιδιά α) αναγνωρίζουν και ονομάζουν τα χαρακτηριστικά αυτά στοιχεία για κάθε πόλη στην αντίστοιχη φωτογραφία (πρωτεύουσα, παράκτια πόλη) και β) σημειώνουν με γραμμή την ακτογραμμή, όπου φαίνεται.</p>	<p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 21-23)</p>
<p>10° – 11° 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα επαναφέρεται το γεωγραφικό ερώτημα και οι πληροφορίες που έχουν ήδη μελετηθεί (επιλογή αεροδρομίων, επίσκεψη σε τόπους στο βουνό ή κοντά στη θάλασσα, επίσκεψη στις πόλεις).</p> <div data-bbox="300 913 531 1039" style="display: inline-block; border: 1px solid black; width: 145px; height: 56px; vertical-align: middle;"> </div> <p>ΘΕΣΗ Ακολουθώντας, για σκοπούς επαναφοράς της προϋπάρχουσας γνώσης, τα παιδιά συμπληρώνουν από μνήμης τη θέση κάθε πόλης της Κύπρου στον χάρτη της σελίδας 23 (βλ. εργασία 1). Για σκοπούς διαφοροποίησης, ανάλογα με τον βαθμό βοήθειας που θα χρειαστεί κάθε παιδί, μπορούν να δοθούν τα ονόματα των πόλεων (σε τυχαία ή αλφαβητική σειρά).</p> <p>Μετά, τα παιδιά καλούνται να απαντήσουν το ερώτημα: «Σε ποιο μέρος της Κύπρου βρίσκεται κάθε πόλη;», χρησιμοποιώντας τον προσανατολισμό του χάρτη και τις τέσσερις κατευθύνσεις του ορίζοντα.</p> <p>Για τον σκοπό αυτό, πρώτα, γράφουν τις τέσσερις κατευθύνσεις του ορίζοντα στις τέσσερις πλευρές του χάρτη, έτσι που να διευκολυνθούν στην περιγραφή της θέσης των πόλεων. Η/Ο εκπαιδευτικός ελέγχει κατά πόσο τα παιδιά έχουν γράψει κάθε γράμμα, Β (Βορράς), Ν (Νότος), Α (Ανατολή), Δ (Δύση) στη σωστή πλευρά του χάρτη τους. Επίσης, κάποια παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν καρτέλες με τα γράμματα Β, Ν, Α, Δ στον χάρτη τοίχου της Κύπρου.</p> <p><i>Σημείωση: Εναλλακτικά, ο προσανατολισμός του χάρτη μπορεί να γίνει και με την αξιοποίηση του σταυρού προσανατολισμού στο αριστερό μέρος του χάρτη, ο οποίος καταδεικνύει τις τέσσερις κατευθύνσεις.</i></p> <p>Ύστερα, κάθε ομάδα παιδιών καλείται να εργαστεί για διαφορετική πόλη, προκειμένου να βρει πού βρίσκεται αυτή (π.χ. Η ομάδα 1 ξεκινά με την</p>	<p>Γεωγραφικό Ερώτημα</p> <p>Επαναφορά προαπαιτούμενης γνώσης – Χάρτης Φύλλου Εργασίας (σελ. 23)</p> <p>Ατομική και Ομαδική Εργασία</p>

	<p>κατευθύνσεις του ορίζοντα (βλ. ιστοσελίδα). Δίνεται σε κάθε ζευγάρι ένα αστέρι με οκτώ ακτίνες, εκτυπωμένο σε διαφάνεια. Τα παιδιά αναγνωρίζουν σ' αυτό τις τέσσερις βασικές κατευθύνσεις του ορίζοντα, που είναι ήδη γνωστές, και, μετά, τοποθετούν το αστέρι πάνω από την κουκκίδα της Λευκωσίας στον χάρτη (σελ. 23). Καλούνται με τον δείκτη τους να ακολουθήσουν την κατεύθυνση από το αστέρι προς τη Λάρνακα, να παρατηρήσουν προσεκτικά και να σχολιάσουν «Πού βρίσκεται η Λάρνακα σε σχέση με τη Λευκωσία».</p> <p><u>Σημείωση:</u> <i>Το αστέρι αυτό φέρει γραμμένες τις τέσσερις βασικές κατευθύνσεις του ορίζοντα (Β, Ν, Α, Δ) και ενδιάμεσες ακτίνες στις θέσεις των δευτερεύουσων κατευθύνσεων (ΒΑ, ΒΔ, ΝΑ, ΝΔ). Στην ιστοσελίδα, στο σχετικό έγγραφο, είναι διαθέσιμα δύο ειδών αστέρια προσανατολισμού προς εκτύπωση σε διαφάνεια για χρήση από τα παιδιά:</i></p> <p><i>α. Αστέρι στο οποίο ονομάζονται μόνο οι βασικές κατευθύνσεις. Τα παιδιά, όπου αυτό είναι εφικτό, μπορούν να γράψουν με μαρκαδοράκι τα σύμβολα των δευτερεύουσων κατευθύνσεων (π.χ. ΝΑ) πάνω στη διαφάνεια (βλ. ιστοσελίδα, Συνοδευτικό Υλικό – 2^η σελίδα)</i></p> <p><i>β. Εναλλακτικά, μπορεί να εκτυπωθεί σε διαφάνεια και να δοθεί στα παιδιά το αστέρι στο οποίο ονομάζονται όλες οι κατευθύνσεις του ορίζοντα, κύριες και δευτερεύουσες (βλ. ιστοσελίδα, Συνοδευτικό Υλικό – 1^η σελίδα).</i></p> <p>Αναμένεται να αναφέρουν σχόλια όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καμιά από τις τέσσερις γραμμές του αστεριού με τα γράμματα Β, Ν, Α, Δ δεν καταλήγει στη θέση της κουκκίδας της Λάρνακας. • Στη Λάρνακα καταλήγει μια γραμμή ανάμεσα στις γραμμές της Ανατολής και του Νότου. • Η Λάρνακα βρίσκεται και Νότια και Ανατολικά της Λευκωσίας (μεταξύ του Νότου και της Ανατολής). • Η γραμμή του αστεριού που είναι ανάμεσα στον Νότο και στην Ανατολή δείχνει τη Λάρνακα. <p>Έτσι, τίθεται ξανά το ερώτημα «Άρα, πού βρίσκεται η Λάρνακα σε σχέση με τη Λευκωσία;» Τα παιδιά καλούνται να σχηματίσουν σύνθετη λέξη, που να περιγράφει την κατεύθυνση ανάμεσα στον Νότο και στην Ανατολή. Έτσι, δίνεται η κατεύθυνση «νοτιοανατολικά», η οποία γράφεται στον πίνακα. Τα παιδιά εισηγούνται τρόπους συμβολισμού και δίνεται ο συμβολισμός ΝΑ, ο οποίος και γράφεται στον πίνακα και, όπου είναι εφικτό, σημειώνεται με μαρκαδοράκι στο Αστέρι η δευτερεύουσα κατεύθυνση ΝΑ.</p> <p>Με βάση τον νέο αυτό όρο τα παιδιά διαμορφώνουν προφορικά την</p>	<p>Αστέρι Κατευθύνσεων του Ορίζοντα σε διαφάνεια (βλ. ιστοσελίδα) – Βιωματική Δραστηριότητα – Χάρτης Φύλλου Εργασίας (σελ. 23)</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Πίνακας ή Καρτέλα – Μαρκαδόροι</p>
--	---	--

	<p>πρόταση: «<i>Η Λάρνακα βρίσκεται στα νοτιοανατολικά της Λευκωσίας</i>».</p> <p>Για καλύτερη εμπέδωση του όρου γίνεται εισήγηση για την εύρεση της νοτιοανατολικής κατεύθυνσης μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Τα παιδιά δείχνουν τον Νότο και την Ανατολή (με βάση τις καρτέλες που πρέπει να είναι ήδη κολλημένες στις αντίστοιχες θέσεις της αίθουσας, βλ. σημείωση πιο κάτω) και εντοπίζουν την ενδιάμεση κατεύθυνση, που είναι η νοτιοανατολική. Επίσης, μπορούν να αναφέρουν μέρη-αντικείμενα που βρίσκονται στο νοτιοανατολικό μέρος της αίθουσάς τους. Σχετική καρτέλα με την κατεύθυνση «νοτιοανατολικά» επικολλάται στην αντίστοιχη θέση στον τοίχο της αίθουσας.</p> <p><u>Σημείωση:</u> <i>Καρτέλες με τις κύριες κατευθύνσεις του ορίζοντα (Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση) είχαν επικολληθεί στις αντίστοιχες θέσεις στους τοίχους της αίθουσας διδασκαλίας στην αρχή της σχολικής χρονιάς (Ενότητα 1). Συστήνεται όπως αυτές αξιοποιηθούν για εύρεση των δευτερεύουσων κατευθύνσεων (π.χ. η ενδιάμεση κατεύθυνση μεταξύ Νότου και Ανατολής είναι η νοτιοανατολική κατεύθυνση).</i></p> <p>Για την εύρεση και εμπέδωση των υπόλοιπων δευτερευουσών κατευθύνσεων του ορίζοντα, γίνονται οι πιο κάτω δραστηριότητες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Τα παιδιά αφήνουν το αστέρι ακίνητο πάνω από τη Λευκωσία. 2. Παρατηρούν ότι υπάρχουν ακόμα τρεις ενδιάμεσες γραμμές και τις περιγράφουν: <ol style="list-style-type: none"> α. Υπάρχει μια κατεύθυνση ανάμεσα στο Βορρά και στην Ανατολή. β. Υπάρχει μια κατεύθυνση ανάμεσα στο Νότο και στη Δύση. γ. Υπάρχει μια κατεύθυνση ανάμεσα στον Βορρά και στη Δύση. 3. Προβληματίζονται για την ονομασία κάθε μιας από τις τρεις κατευθύνσεις . 4. Κατά παρόμοιο τρόπο όπως για τη νοτιοανατολική, συντάσσονται οι ονομασίες για τις υπόλοιπες τρεις κατευθύνσεις ως σύνθετες λέξεις: βορειοανατολικά, νοτιοδυτικά και βορειοδυτικά. Ακολουθώντας, συντάσσονται οι συντομογραφίες ΒΑ, ΝΔ, ΒΔ. 5. Οι λέξεις αυτές γράφονται στον πίνακα και δίπλα από την κάθε μια η συντομογραφία της: <i>Βορειοανατολικά – ΒΑ, Νοτιοδυτικά – ΝΔ, Βορειοδυτικά – ΒΔ.</i> 6. Αν έχει δοθεί σε διαφάνεια το αστέρι προσανατολισμού με κενή γραμμή στη θέση των δευτερεύουσων κατευθύνσεων, τα παιδιά εντοπίζουν τις δευτερεύουσες κατευθύνσεις στο αστέρι και γράφουν τον συμβολισμό της κάθε μιας στην κενή γραμμή. <p>Για καλύτερη εμπέδωση των όρων τα παιδιά βρίσκουν τις κατευθύνσεις</p>	<p>Βιωματική Δραστηριότητα – Καρτέλα</p> <p>Αστέρι Κατευθύνσεων του Ορίζοντα σε διαφάνεια – Βιωματική Δραστηριότητα – Χάρτης Φύλλου Εργασίας (σελ. 23)</p> <p>Πίνακας</p>
--	---	--

	<p>αυτές στην αίθουσα διδασκαλίας τους. Δείχνουν, πρώτα, τον Βορρά, τον Νότο, την Ανατολή και τη Δύση (βασικές κατευθύνσεις). Ακολουθώς, εντοπίζουν / δείχνουν με το χέρι τους τις ενδιαμέσες κατευθύνσεις, τις ονομάζουν, όπως πιο πάνω, και επικολλούν τις καρτέλες με τις ονομασίες στην αντίστοιχη θέση. Αναφέρουν, μετά, μέρη-αντικείμενα της αίθουσάς τους που βρίσκονται σε κάθε μέρος της αίθουσάς τους (το νοτιοανατολικό μέρος, το βορειοανατολικό, το νοτιοδυτικό και το βορειοδυτικό).</p> <p>Με την ίδια διαδικασία, όπως και με τη Λάρνακα, τα παιδιά περιγράφουν τη θέση των υπόλοιπων πόλεων της Κύπρου σε σχέση με τη Λευκωσία. Δηλαδή:</p> <p>1) Τα παιδιά τοποθετούν τη διαφάνεια με το αστέρι πάνω από την κουκκίδα της Λευκωσίας. Η/Ο εκπαιδευτικός βεβαιώνεται ότι το αστέρι έχει τοποθετηθεί ορθά, με την κατεύθυνση του Βορρά στο πάνω μέρος του χάρτη.</p> <p>2) Μετά, τα παιδιά προεκτείνουν με το δάκτυλό τους, τη γραμμή κάθε κατεύθυνσης, κύριας ή δευτερεύουσας, προς την πόλη της οποίας θα βρουν τη σχετική γεωγραφική θέση.</p> <p>3) Βρίσκουν προς ποια κατεύθυνση βρίσκεται η θέση κάθε πόλης σε σχέση με τη Λευκωσία και ανταλλάζουν την άποψή τους με τον/την διπλανό/-ή τους.</p> <p>4) Σχηματίζουν προτάσεις προφορικά και τις ανακοινώνουν στην ολομέλεια.</p> <p>Τέλος, στον χάρτη τοίχου τοποθετούνται καρτέλες με τα ονόματα των υπόλοιπων (δευτερεύουσων) κατευθύνσεων του ορίζοντα και τα παιδιά περιγράφουν τη θέση κάθε πόλης σε σχέση με τη Λευκωσία με προφορικές προτάσεις.</p> <p>Επίσης, στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 23 συμπληρώνουν τις δευτερεύουσες κατευθύνσεις στο Αστέρι Προσανατολισμού (εργασία 2) και συμπληρώνουν τις προτάσεις (εργασία 3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Κερύνεια βρίσκεται στα .....της Λευκωσίας. • Η Αμμόχωστος βρίσκεται στα ..... της Λευκωσίας. • Η Λάρνακα βρίσκεται στα ..... της Λευκωσίας. • Η Λεμεσός βρίσκεται στα ..... της Λευκωσίας. • Η Πάφος βρίσκεται στα ..... της Λευκωσίας. 	<p>Βιωματική Δραστηριότητα – Καρτέλα</p> <p>Αστέρι Κατευθύνσεων του Ορίζοντα σε διαφάνεια – Βιωματική Δραστηριότητα – Χάρτης Φύλλου Εργασίας (σελ. 23)</p> <p>Χάρτης τοίχου – Καρτέλες</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 23)</p>
<p>12° – 13° 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα επαναφέρεται το σενάριο με τον Αντρέα και οι πληροφορίες που έχουν ήδη μελετηθεί (επιλογή αεροδρομίου για άφιξη και αναχώρηση, η θέση των πόλεων της Κύπρου, τις οποίες θα επισκεφθεί). Για έλεγχο των όσων επιδιώχθηκαν στο προηγούμενο μάθημα, η/ο εκπαιδευτικός δίνει στα παιδιά το «Δελτίο Εισόδου: Οι πόλεις της Κύπρου» (βλ. Παράρτημα, σελ. 31) και ζητάει από τα παιδιά να ονομάσουν από</p>	<p>Γεωγραφικό Ερώτημα – Έλεγχος προαπαιτούμενης γνώσης – «Δελτίο</p>

	<p>μνήμης τη θέση κάθε πόλης με βάση τις οδηγίες που θα ακούνε. Για παράδειγμα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ονομάζουμε την πόλη που βρίσκεται στο εσωτερικό της Κύπρου. 2. Ονομάζουμε την πόλη που βρίσκεται στα ανατολικά της πρωτεύουσας. 3. Ονομάζουμε δύο πόλεις που βρίσκονται στα νοτιοδυτικά της Λευκωσίας. 4. Ονομάζουμε την πόλη που βρίσκεται στα βόρεια του νησιού. 5. Ονομάζουμε την πόλη που βρίσκεται νοτιοανατολικά της Λευκωσίας. <div data-bbox="300 622 531 745" style="display: inline-block; vertical-align: top;"> </div> <p style="margin-left: 20px;">ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ Η/Ο εκπαιδευτικός ρωτάει τα παιδιά με ποιο μέσο συγκοινωνίας θα μπορούσε να μετακινηθεί η οικογένεια του Αντρέα, με την άφιξή τους στην Κύπρο.</p> <p>Αφού ακουστούν οι απόψεις των παιδιών (βλ. δραστηριότητα για τα μέσα συγκοινωνίας και Φύλλο Εργασίας, σελ. 19), τίθεται το ερώτημα: «Τι έχουν κατασκευάσει οι άνθρωποι, για να μπορούν να μετακινούνται από τη μια πόλη της Κύπρου στην άλλη με τα διαθέσιμα μέσα;». Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφέρουν τους δρόμους και τους αυτοκινητόδρομους.</p> <p>Ακολούθως, η/ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τον χάρτη στη σελίδα 24 και να σχεδιάσουν δρόμους που να συνδέουν τις πόλεις μεταξύ τους, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα κριτήρια:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να επιλέξουν την πιο σύντομη διαδρομή. 2. Να αποφύγουν τα βουνά. 3. Να χρησιμοποιήσουν τμήμα δρόμου που έχουν ήδη σχεδιάσει, αποφεύγοντας να χαράξουν δύο δρόμους προς την ίδια κατεύθυνση. <p>Τα παιδιά μπορούν να εργαστούν, πρώτα, ατομικά και, στη συνέχεια, ομαδικά, για να ανταλλάξουν απόψεις. Στην ολομέλεια αναμένεται να τεκμηριώσουν τις επιλογές τους με βάση τα κριτήρια που είχαν τεθεί.</p> <p>Κατά τις ανακοινώσεις στην ολομέλεια, υποβάλλονται τα ακόλουθα ερωτήματα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προς ποια κατεύθυνση του ορίζοντα θα προχωρήσουμε, αν θέλουμε να πάμε από την Πάφο προς τη Λεμεσό; (προς τα ανατολικά) 2. Από πού περνάει ο δρόμος που σχεδιάσατε, για να συνδέσετε τη Λάρνακα και την Πάφο; Γιατί; (κατά μήκος της νότιας παράκτιας πεδιάδας, από τη Λεμεσό, για να αποφύγουμε τα βουνά και για να χρησιμοποιείται ο ίδιος δρόμος και για τις δύο πόλεις) 3. Από πού περνάει ο δρόμος που σχεδιάσατε, για να συνδέσετε τη Λευκωσία με την Πάφο; Γιατί; (πρώτα από τις παράκτιες πεδιάδες, για να αποφύγουμε την οροσειρά του Τροόδους) 	<p>Εισόδου», Παράρτημα (σελ. 31)</p> <p>Συζήτηση στην ολομέλεια</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 24) – Ατομική και Ομαδική Εργασία – Παρουσιάσεις στην ολομέλεια</p>
--	---	--

	<p>4. Προς ποια κατεύθυνση του ορίζοντα προχωράει ο δρόμος που σχεδιάσατε, για να συνδέσετε τη Λευκωσία με την Πάφο; (πρώτα προς νότια και μετά προς δυτικά)</p> <p>5. Από πού περνάει ο δρόμος που σχεδιάσατε, για να συνδέσετε τη Λευκωσία με την Κερύνεια; (από την οροσειρά του Πενταδακτύλου, διότι είναι η πιο σύντομη διαδρομή).</p> <p>Ακολούθως, τα παιδιά καλούνται να συγκρίνουν τους δρόμους που χάραξαν με αυτούς που παρουσιάζονται στον Οδικό Χάρτη της Κύπρου της σελίδας 25. Κατά τη συνέχεια της συζήτησης, υποβάλλονται επιπρόσθετα ερωτήματα:</p> <p>6. Από πού περνάει ο δρόμος που σχεδιάσατε, για να συνδέσετε τη Λευκωσία με την Αμμόχωστο; (πιθανόν από την πεδιάδα της Μεσαορίας). Εντοπίστε τον αυτοκινητόδρομο που χρησιμοποιούμε για να πάμε από τη Λευκωσία στην Αμμόχωστο. Από πού περνάει; (από τη Λάρνακα, λόγω της κατεχόμενης περιοχής). Ποια κατεύθυνση ακολουθούμε, για να πάμε από την Λευκωσία προς το Παραλίμνι, κοντά στην Αμμόχωστο; (νότια μέχρι το Δάλι, νοτιοανατολικά μέχρι την Λάρνακα, ανατολικά μέχρι την Αγία Νάπα, και μετά βόρεια μέχρι το Παραλίμνι).</p> <p>7. Εντοπίστε τον δρόμο που συνδέει τη Λάρνακα με την Αμμόχωστο. Από πού περνάει ο δρόμος; Γιατί; (παρεμβάλλεται η Νεκρή Ζώνη, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Ο.Η.Ε.)</p> <p>8. Ποιος άλλος δρόμος περνάει μέσα από τη Νεκρή Ζώνη; (ο δρόμος που συνδέει τη Λευκωσία με την Κερύνεια)</p> <p>ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ:</p> <p>Τίθεται το ερώτημα «Τι θα πρέπει να έχουν στην διάθεσή τους οι γονείς του Αντρέα, για να επισκεφθούν τις πόλεις με αυτοκίνητο;». Τα παιδιά αναμένεται να αναφέρουν ότι χρειάζονται έναν χάρτη που να δείχνει τους αυτοκινητόδρομους από όπου μπορούν να περάσουν. Δίνεται η έννοια «οδικός χάρτης» και επεξηγείται η έννοια:</p> <p>«Οδικός χάρτης είναι ο χάρτης που σκοπό έχει να δείξει τους δρόμους και τις συγκοινωνιακές συνδέσεις. Μπορούμε να βρούμε την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσουμε για να μεταβούμε από ένα σημείο σε ένα άλλο, καθώς και την απόσταση μεταξύ δύο σημείων στον χάρτη».</p> <p>Τα παιδιά μελετούν τον χάρτη από το Φύλλο Εργασίας της σελίδας 25 (ο οποίος προβάλλεται και στον βιντεοπροβολέα, βλ. 5^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα) και εντοπίζουν τους δρόμους που συνδέουν τις πόλεις μεταξύ τους. Κατά την επεξεργασία του χάρτη υποβάλλονται τα ακόλουθα ερωτήματα και γίνονται οι σχετικές δραστηριότητες πάνω στον χάρτη του Φύλλου Εργασίας (βλ. υπογραμμισμένες δραστηριότητες):</p> <p>1. Προς ποια κατεύθυνση του ορίζοντα θα προχωρήσουμε, αν θέλουμε</p>	<p>Οδικός Χάρτης (βλ. 5^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή Φύλλο Εργασίας σελ. 25) – Συζήτηση στην ολομέλεια – Δραστηριότητες στον χάρτη</p> <p>Οδικός Χάρτης (βλ. 5^η Παρουσίαση PowerPoint, ιστοσελίδα ή Φύλλο Εργασίας σελ. 25) Συζήτηση στην ολομέλεια – Δραστηριότητες στον χάρτη</p>
--	---	---

- να πάμε από την Πάφο προς τη Λεμεσό; (προς τα ανατολικά)
2. Εντοπίστε τον δρόμο που συνδέει τη Λάρνακα με την Πάφο. Από πού περνάει; (κατά μήκος της νότιας παράκτιας πεδιάδας)
  3. Με το μολύβι σας τραβήξτε έναν δρόμο που να συνδέει την Λευκωσία με την Πάφο. Γιατί ο δρόμος περνάει από εκεί; Γιατί δεν υπάρχει ευθύς δρόμος που να συνδέει τη Λευκωσία με την Πάφο; (παρεμβάλλεται η οροσειρά του Τροόδους και είναι πολύ δύσκολο και δαπανηρό να κατασκευαστεί αυτοκινητόδρομος στα βουνά – με σήραγγες)
  4. Εντοπίστε τον δρόμο που συνδέει τη Λευκωσία με την Κερύνεια. Από πού περνάει ο δρόμος; (από τη Νεκρή Ζώνη, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Ο.Η.Ε., από την οροσειρά του Πενταδακτύλου)
  5. Εντοπίστε τους δρόμους που συνδέουν τη Λευκωσία με την Αμμόχωστο. Πού βρίσκονται; (ένας στις κατεχόμενες περιοχές κι ένας στις ελεύθερες περιοχές). Ποιον ακολουθούμε, συνήθως, για να πάμε από τη Λευκωσία στην Αμμόχωστο. Από πού περνάει; (από τη Λάρνακα, λόγω της κατεχόμενης περιοχής). Ποια κατεύθυνση θα ακολουθούσαμε για να πάμε από την Λευκωσία προς τη Δερύνεια, χωριό κοντά στην Αμμόχωστο; (πρώτα νότια, μετά νοτιοανατολικά μέχρι την Λάρνακα, ανατολικά μέχρι την Αγία Νάπα, και μετά βόρεια μέχρι τη Δερύνεια). Από πού θα περνούσε ο δρόμος Λευκωσίας – Αμμοχώστου, εάν δεν υπήρχε το πρόβλημα της κατοχής των περιοχών της Κύπρου από τα τουρκικά στρατεύματα; Τραβήξτε τον με το μολύβι σας. Από ποια γεωμορφολογική περιφέρεια περνάει ο δρόμος που τραβήξατε; (από την πεδιάδα της Μεσαορίας, ο δρόμος δεν αλλάζει κατεύθυνση, είναι ευθύς, διότι δεν υπάρχουν εμπόδια στην πορεία του, όπως βουνά).

ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Ακολουθως, τίθεται σε συζήτηση τυχόν εμπειρία των παιδιών που αφορά χρήση των δρόμων για επίσκεψη στα κατεχόμενα με το ερώτημα: «Πώς είναι οι δρόμοι στα σημεία που περνάνε από τη Νεκρή Ζώνη;». Ακούγονται, πρώτα, τυχόν εμπειρίες των παιδιών.

Ακολουθως, προβάλλονται φωτογραφίες και αεροφωτογραφίες που παρουσιάζουν την αποκοπή του δρόμου προς κατεχόμενη περιοχή με τις σχετικές πινακίδες (οδοφράγματα και σημεία διέλευσης Αγίου Δομετίου, Στροβιλιών, Λήδρας, Λήδρα-Πάλας). Κατά την επεξεργασία, δίνεται η έννοια «οδόφραγμα». Τονίζεται ότι πρόκειται για πρόχειρα και προσωρινά οχυρωματικά έργα, που κατασκευάζονται από διάφορα υλικά, και τοποθετούνται καθέτως σε δρόμο, με στόχο να εμποδιστεί η κυκλοφορία και η διάβαση. Κατά τη επεξεργασία των φωτογραφιών, χρησιμοποιούνται τα διάφορα επίπεδα ανάλυσης της φωτογραφίας:

Συζήτηση στην ολομέλεια

Φωτογραφίες (βλ. 5^η Παρουσίαση PowerPoint)

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πραγματικό: Τι βλέπετε; (ξύλα, βαρέλια, χώμα, κ.λπ. τοποθετημένα καθέτως στον δρόμο / υπόστεγα) 2. Ερμηνευτικό – Περιγραφικό: Τι είναι αυτό που βλέπετε; (οδόφραγμα, εμπόδια στον δρόμο / σημεία ελέγχου της κυπριακής αστυνομίας και του τουρκικού στρατού) 3. Συγκριτικό: Μοιάζει με άλλο οδόφραγμα που έχετε δει; 4. Υποθετικό: Πώς θα ήταν αν ήμασταν εκεί; (δεν θα μπορούσαμε να περάσουμε, ο δρόμος φαίνεται σαν να σταματά) 5. Αξιολογικό: Πώς αισθάνεστε βλέποντας το οδόφραγμα να εμποδίζει την διάβαση και την κυκλοφορία προς τα κατεχόμενα; (Ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων). <p>Η σχετική δραστηριότητα στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 26 στοχεύει στην περαιτέρω αποσαφήνιση και εμπέδωση των όρων, καθώς και στην αντιστοίχισή τους με τη σχετική εικόνα/παράσταση.</p> <p>Έπειτα, τα παιδιά καλούνται να αναφέρουν εάν είναι πρόσφυγες, δηλαδή, εάν οι γονείς ή οι παππούδες ή οι γιαγιάδες τους κατάγονται από την κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου. Ακούγονται οι απαντήσεις των παιδιών. Μετά, τους ανατίθεται να ρωτήσουν στην οικογένειά τους και να φέρουν σχετικές φωτογραφίες από τις πόλεις ή τις κοινότητες από τις οποίες κατάγονται.</p> <p>Σε επόμενο μάθημα, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα χρόνου, τα παιδιά μπορούν να ανακοινώσουν για τους τόπους από τους οποίους κατάγονται, τόποι οι οποίοι εντοπίζονται στον χάρτη της Κύπρου. Μετά, η/ο εκπαιδευτικός συζητά με τα παιδιά πώς θα μπορούσαν να δείχνουν τον τόπο καταγωγής τους στον χάρτη, όποτε ένας επισκέπτης έρθει στην αίθυσά τους. Αφού ακουστούν οι απόψεις των παιδιών, συμφωνείται ο τρόπος παρουσίασης. Για παράδειγμα:</p> <p>Α) Χρησιμοποιείται ένα κομμάτι μαλλί, που ξεκινά από το σημείο της κατεχόμενης πόλης / κοινότητας στον χάρτη τοίχου και καταλήγει τεντωμένο σε καρτέλα με το όνομα της πόλης/κοινότητας, η οποία επικολλείται στον χάρτη εκτός ξηράς (στη Μεσόγειο Θάλασσα), έτσι που να μην καλύπτονται άλλα σημεία ή φαινόμενα στο χάρτη.</p> <p>Β) Δίνεται περιγραφή της θέσης του τόπου (χωριού) σε σχέση άλλο γνωστό σημείο (π.χ. σε σχέση με την πλησιέστερη πόλη, σε σχέση με την ακτή / την οροσειρά, κ.λπ.)</p> <p>Επίσης, τα παιδιά μπορούν να φέρουν στο σχολείο χαρακτηριστικές φωτογραφίες από την κατεχόμενη πόλη ή κοινότητά τους και να τις προβάλουν/δείξουν στα υπόλοιπα παιδιά. Μπορεί επίσης να γίνει χρήση του διαδικτύου για την εύρεση και ανακοίνωση – παρουσίαση σχετικών χαρακτηριστικών πληροφοριών. Παρόμοια εργασία μπορεί να ανατεθεί και</p>	<p>Επεξεργασία φωτογραφιών και έκφραση συναισθημάτων</p> <p>Φύλλο Εργασίας (σελ. 26)</p>
--	--	--

	<p>για το σπίτι, όπου τα παιδιά μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες από άτομα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος και να τις ανακοινώσουν στην ολομέλεια ή αν τις αναρτήσουν στην πινακίδα.</p> <p><u>Σημειώσεις:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η έκταση του χρόνου που θα αφιερωθεί για την παρουσίαση των κατεχόμενων χωριών ποικίλει, ανάλογα και με τους στόχους που έχει θέσει η/ο εκπαιδευτικός και σε άλλα μαθήματα, καθώς το θέμα μπορεί να προσεγγιστεί διαθεματικά. 2. Τόποι καταγωγής και παιδιών που δεν είναι πρόσφυγες συστήνεται να αναφερθούν, να εντοπιστούν και να επικολληθούν στον χάρτη, προκειμένου όλοι οι τόποι καταγωγής των παιδιών (κατεχόμενοι ή μη) να παρουσιαστούν. Εάν υπάρχουν παιδιά που κατάγονται από τόπους εκτός Κύπρου, ανάλογη δραστηριότητα μπορεί να γίνει σε χάρτη τοίχου της Ευρώπης ή της Μέσης Ανατολής ή σε Παγκόσμιο Χάρτη. <p>Τέλος, για σκοπούς αξιολόγησης, δίνεται ως Εργασία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης το «Δελτίο Εξόδου: Δρόμοι και Οδοφράγματα» (βλ. Παράρτημα, σελ. 35).</p> <p>Εναλλακτικά, τα παιδιά συμπληρώνουν σχετική εργασία στο τετράδιό τους όπως πιο κάτω:</p> <p>Σημειώνουμε δύο «αλήθειες» κι ένα «ψέμα» για τους αυτοκινητόδρομους της Κύπρου (π.χ. περνούν μέσα από τις οροσειρές, συνδέουν τις πόλεις μεταξύ τους, δεν υπάρχουν δρόμοι για να πάμε στις κατεχόμενες πόλεις, στη Νεκρή Ζώνη όλα τα οδοφράγματα είναι κλειστά, στους αυτοκινητόδρομους κινούνται μόνο αυτοκίνητα, στους αυτοκινητόδρομους κινούνται και τρένα).</p>	<p>Αξιολόγηση – «Δελτίο Εξόδου», Παράρτημα (σελ. 35) ή Τετράδιο</p>
<p>ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ: Στάδιο 5 – Αξιολογικές κρίσεις ως απαντήσεις στο γεωγραφικό ερώτημα</p>		
<p>14^ο 40ΛΕΠΤΟ</p>	<p>Στο επόμενο μάθημα επαναφέρεται το γεωγραφικό ερώτημα και τα παιδιά καλούνται να ετοιμάσουν το πρόγραμμα των διακοπών του Αντρέα, αποφασίζοντας για την πορεία που θα ακολουθήσουν, για να επισκεφθούν τις πόλεις της Κύπρου, ξεκινώντας από τη Λάρνακα ή την Πάφο. Μέσα από συζήτηση (π.χ. στην ολομέλεια, σε ζευγάρια ή σε ομάδες) τα παιδιά, πρώτα, αναφέρουν τα κριτήρια με βάση τα οποία θα αποφασίσουν για την οργάνωση των διακοπών, τα οποία και καταγράφονται στον πίνακα. Αυτά είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πρέπει να επιλέξουμε το αεροδρόμιο άφιξης και αναχώρησης, το οποίο μπορεί να είναι το ίδιο ή διαφορετικό (π.χ. άφιξη στο Αεροδρόμιο Πάφου και αναχώρηση από το Αεροδρόμιο Λάρνακας). 2. Ο Αντρέας θα επισκεφθεί τις πόλεις της Κύπρου, είτε μόνο τις ελεύθερες είτε και (τις) κατεχόμενες. 3. Πρέπει να αναφέρουμε την κατεύθυνση που βρίσκεται κάθε πόλη σε 	<p>Συζήτηση στην ολομέλεια ή Εργασία σε ζευγάρια ή Ομαδική Εργασία</p>

σχέση με την προηγούμενη που θα επισκέπτεται ο Αντρέας.

Μετά, η/ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να αναφέρουν τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν, για να τους βοηθήσουν να ετοιμάσουν το πρόγραμμα. Αναμένεται τα παιδιά να αναφέρουν ότι θα χρησιμοποιήσουν τον οδικό χάρτη της Κύπρου και τη διαφάνεια με το αστέρι κατευθύνσεων του ορίζοντα, προκειμένου η εργασία τους να πληροί τα πιο πάνω κριτήρια. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Φύλλο Εργασίας της σελίδας 27, τόσο για να μελετήσουν τα κριτήρια για καλή οργάνωση των διακοπών, όσο και για να οργανώσουν/σημειώσουν το πρόγραμμα διακοπών. Εναλλακτικά, το πρόγραμμα διακοπών μπορεί να ετοιμαστεί με οποιαδήποτε άλλη μορφή (π.χ. στο τετράδιο των παιδιών). Για παράδειγμα:

1. Καταγραφή των πόλεων σε σειρά, με αναφορά στην κατεύθυνση.
2. Γραφική παρουσίαση της πορείας με βέλη και αναφορά στην κατεύθυνση.
3. Γραφική παρουσίαση της πορείας με βέλη που να έχουν την αντίστοιχη κατεύθυνση προς τη θέση κάθε πόλης (επόμενος προορισμός)
4. Παρουσίαση της πορείας με βέλη σε χάρτη και αναφορά στην κατεύθυνση.

Ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο, καθώς και τις ικανότητες των παιδιών, μπορούν να αναφερθούν και χαρακτηριστικά αξιοθέατα, τα οποία μπορεί να επισκεφθεί η οικογένεια του Αντρέα (π.χ. σε κάθε πόλη). Τα παιδιά εργάζονται ατομικά, ή σε ζευγάρια ή σε ομάδες, για να διαμορφώσουν το πρόγραμμα διακοπών του Αντρέα, ενώ η/ο εκπαιδευτικός περιφέρεται στην αίθουσα προσφέροντας βοήθεια, όπου αυτή χρειάζεται.

Με τη συμπλήρωση των εργασιών, τα παιδιά καλούνται να παρουσιάσουν στην ολομέλεια του τμήματος το Πρόγραμμα που έχουν ετοιμάσει. Τονίζεται ότι θα πρέπει να αναφέρουν την άποψή τους σχετικά με την επίσκεψη του Αντρέα στις κατεχόμενες πόλεις και να την τεκμηριώσουν. Δίνεται, επίσης, έμφαση ώστε η παρουσίαση των παιδιών να γίνει με όσο το δυνατόν περισσότερη φυσικότητα και άνεση.

Για παράδειγμα, η ανακοίνωση/παρουσίαση των παιδιών μπορεί να είναι η πιο κάτω:

«Ο Αντρέας θα αφιχθεί από το αεροδρόμιο Λάρνακας. Από εκεί, με τους γονείς του θα νοικιάσουν αυτοκίνητο και θα επισκεφτούν τη Λεμεσό που βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της Λάρνακας και μετά θα πάνε στην Πάφο που βρίσκεται στα δυτικά της Λεμεσού. Μετά, θα επισκεφθούν τη Λευκωσία που βρίσκεται στα βορειοανατολικά της Πάφου. Για να φτάσουν στη Λευκωσία, θα περάσουν από τη Λεμεσό (στα ανατολικά της Πάφου) και από εκεί θα κατευθυνθούν βόρεια στη Λευκωσία που βρίσκεται στα βορειοανατολικά της Λεμεσού.

Σενάριο 1:

Οδικός Χάρτης της Κύπρου – Αστέρι Κατευθύνσεων σε διαφάνεια – Φύλλο Εργασίας (σελ. 27)

Ατομική Εργασία ή/και Ομαδική Εργασία – Τετράδιο

Παρουσιάσεις στην ολομέλεια

Από τη Λευκωσία θα επισκεφθούν την κατεχόμενη πόλη της Κερύνειας, περνώντας από το οδόφραγμα. Μετά θα επιστρέψουν στη Λευκωσία και θα πάνε στην Αμμόχωστο, ταξιδεύοντας πρώτα νοτιοανατολικά προς τη Λάρνακα, μετά ανατολικά προς την Αγία Νάπα / το Παραλίμι, και μετά βόρεια προς την Αμμόχωστο. Θα περάσουν και πάλι από οδόφραγμα, για να επισκεφθούν την κατεχόμενη Αμμόχωστο. Θα αναχωρήσουν από το ίδιο αεροδρόμιο, δηλαδή το Αεροδρόμιο Λάρνακας. Θα ακολουθήσουν τον ίδιο αυτοκινητόδρομο, για να επιστρέψουν στη Λάρνακα.

Σενάριο 2:

Θα αναχωρήσουν από το ίδιο αεροδρόμιο, δηλαδή το Αεροδρόμιο Λάρνακας. Για να πάνε από τη Λευκωσία προς τη Λάρνακα, θα οδηγήσουν νοτιοανατολικά. Δεν θα επισκεφθούν την Κερύνεια και την Αμμόχωστο, επειδή είναι κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό και δεν ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία».

Η αξιολόγηση ή/και αυτοαξιολόγηση ή/και ετεροαξιολόγηση των εργασιών θα βασιστεί στα κριτήρια που τέθηκαν κατά την έναρξη του μαθήματος. Επίσης, μπορεί να τεθεί υπό αξιολόγηση και ο βαθμός άνεσης κατά την παρουσίαση.

**Αξιολογική
κρίση**

**Αξιολογική
κρίση**

Αξιολόγηση